

Hoofdstuk 7

Zorg en gezondheid

Aan de basis van de keuze van de indicatoren ligt een visie op een wenselijke toekomst voor een Vlaamse groot- of centrumstad. Die visie beschrijft over de verschillende domeinen heen wat zou moeten gebeuren of aanwezig zijn om in die gewenste richting te evolueren. We spreken daarom over generieke bekommernissen en intenties. Meer info vind je in de Inleiding, punt 3. De volledig uitgeschreven visie staat op www.gemeente-en-stadsmonitor.be

Hoofdstuk 7 bevat indicatoren die evoluties op het vlak van zorg en gezondheid opvolgen. Een goede fysieke en psychische gezondheid is een basisvoorwaarde om te participeren in de maatschappij. Een leefbare en duurzame stad voorziet in een kwaliteitsvol, gediversifieerd, bereikbaar, betaalbaar en voldoende uitgebouwd aanbod aan zorg- en gezondheidsvoorzieningen. Dit aanbod is afgestemd op de behoeften van de stadsbewoners en sluit zoveel mogelijk aan bij de vertrouwde leefomgeving. Onderstaande indicatoren beschrijven enerzijds het aanbod voor onder meer gehandicapten, ouderen en baby's en peuters ... en anderzijds het gebruik en hoe stadsbewoners de kwaliteit en de spreiding van dit aanbod ervaren. Andere indicatoren geven een indicatie van de gezondheid van stadsbewoners. Een belangrijk aspect is de betaalbaarheid van de voorzieningen en andere ondersteuningsmaatregelen.

INDICATOR	Link met intenties van de visie				Pagina
OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS	1.1				274
OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS IN DE WIJK	1.1	3.1	3.7	5.7	276
REGIONALE SPREIDING OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS	1.2	3.1			278
BETAALBAARHEID OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS	2.1	2.6			280
VOLDOENDE OPVANG BABY'S EN PEUTERS	1.1	5.7			282
TEVREDENHEID OVER DE OPVANG VAN BABY'S EN KLEUTERS	1.1	5.7			284
RESIDENTIËLE OUDERENZORG	1.1				286
VOLDOENDE ZORGVOORZIENINGEN VOOR OUDEREN IN DE BUURT	1.1	5.7			288
REGIONALE SPREIDING RESIDENTIËLE OUDERENVOORZIENINGEN	1.2				290
TEVREDENHEID OVER OUDERENVOORZIENINGEN	1.1				292
CENTRALE REGISTRATIE ZORG VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP	1.1				294
LOKALE DIENSTENCENTRA IN DE WIJK	1.1	3.1	5.7		296
GEZINSZORG	1.1				298
MANTELZORG	2.5	2.7	5.1	5.4	300
ZORGBEHOEVENDEN MET ZORGVERZEKERING MANTEL- EN THUISZORG	1.1	2.6	3.7		302
WACHTTIJDEN IN CENTRA VOOR GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG	1.1	2.1			304
ACTIEF BEWEGEN	2.1				306
HUISARTSBEZOEK	3.7				308
TANDARTSBEZOEK	3.7				310
ANTIBIOTICUMCONSUMPTIE	3.7				312
CHRONISCHE AANDOENING	3.7				314
DIABETES	3.7				316
VOLDOENDE HUISARTSEN	1.1	5.7			318
SUBJECTIEVE GEZONDHEID	2.1	3.7	5.7		320
PSYCHISCHE GEZONDHEID	2.1	3.7	5.7		322
BETAALBAARHEID GEZONDHEIDSZORG	2.1	2.6			324
TEVREDENHEID OVER GEZONDHEIDSVOORZIENINGEN	1.1				326

OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS

Definitie

Aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters per 100 kinderen van 0 tot 3 jaar.

Het gaat om de opvang van baby's en peuters van 0 tot 3 jaar. Het aantal plaatsen is het totaal aantal kinderopvangplaatsen van alle door Kind & Gezin erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en van alle opvangvoorzieningen met een attest van toezicht. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen private en openbare voorzieningen. Voor de noemer wordt gebruik gemaakt van het aantal kinderen van 0 tot 3 jaar, zoals die opgenomen zijn in de databank Mirage van Kind & Gezin. In die databank worden alle kinderen geboren in het Vlaamse Gewest opgenomen, het totale aantal is iets groter dan het aantal baby's en peuters in de officiële bevolkingsstatistieken.

Voor meer informatie:

<https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan kinderopvang zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle ouders met noden voor kinderopvang moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op hun maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. Het systeem voor kinderopvang moet betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan.

Om ook een beeld te krijgen van de spreiding van de opvang voor baby's en peuters binnen de stad, zijn in de Stadsmonitor ook indicatoren over de [Regionale spreiding van opvang van baby's en peuters](#) tussen stad en stadsrand en over de verschillende wijken in de stad opgenomen. Deze indicator leest men ook best samen met indicatoren zoals [Tevredenheid over de opvang van baby's en peuters](#), [Voldoende opvang van baby's en peuters in de buurt](#) en [Betaalbaarheid van kinderopvang](#).

Leuven, Brugge, Roeselare en Hasselt tellen meer dan 50 opvangplaatsen per 100 baby's en peuters. In Antwerpen, Turnhout en Genk ligt het aanbod onder de 35 plaatsen per 100 baby's en peuters. Nemen we de doelstelling van Vlaanderen om tegen 2020 voor de helft van de kinderen opvangplaatsen aan te bieden als norm, dan zien we dat de meeste steden deze norm nog niet halen.

De 13 steden samen hebben gemiddeld 41,5 plaatsen per 100 baby's en peuters. Dit ligt lager dan het gemiddelde voor alle Vlaamse steden en gemeenten. Over de tijd bekeken neemt de capaciteit van de opvang voor baby's en peuters zowel in de 13 steden als in de Vlaamse steden en gemeenten toe.

In vergelijking met 2007 is het aanbod opvangplaatsen voor baby's en peuters in alle steden toegenomen. De toename was het grootst in Genk, Aalst en Mechelen. De kleinste toename tekenen Kortrijk en Leuven op.

Aandachtspunten

Het wettelijke kader betreffende de kinderopvang is in Vlaanderen onderhevig aan heel wat wijzigingen. Decreetaanpassingen en nieuwe regelgevingen maken vergelijkingen in de tijd moeilijk. Hou er rekening mee dat plotse stijgingen of dalingen eerder te maken hebben met deze nieuwe regels dan dat ze wijzen op een gewijzigd opvanglandschap.

Deze cijfers schetsen een beeld van het formele en erkende aanbod, maar dit is niet per definitie een afspiegeling van het feitelijke aanbod: grootouders, familie, vrienden, babysit, huishoudhulp, au pair die ter beschikking staan voor opvang en niet erkende voorzieningen (al dan niet gemeld bij Kind en Gezin) kunnen een (tussen)oplossing bieden. Naast de erkende opvang voor baby's en peuters en de opvang met een attest van toezicht bestaat er ook nog een (klein) aanbod aan niet-erkende kinderopvang, bijvoorbeeld kortstondige urgentieopvang waar ouders terecht kunnen voor tijdelijke kinderopvang zonder dat ze daarvoor ingeschreven moeten zijn.

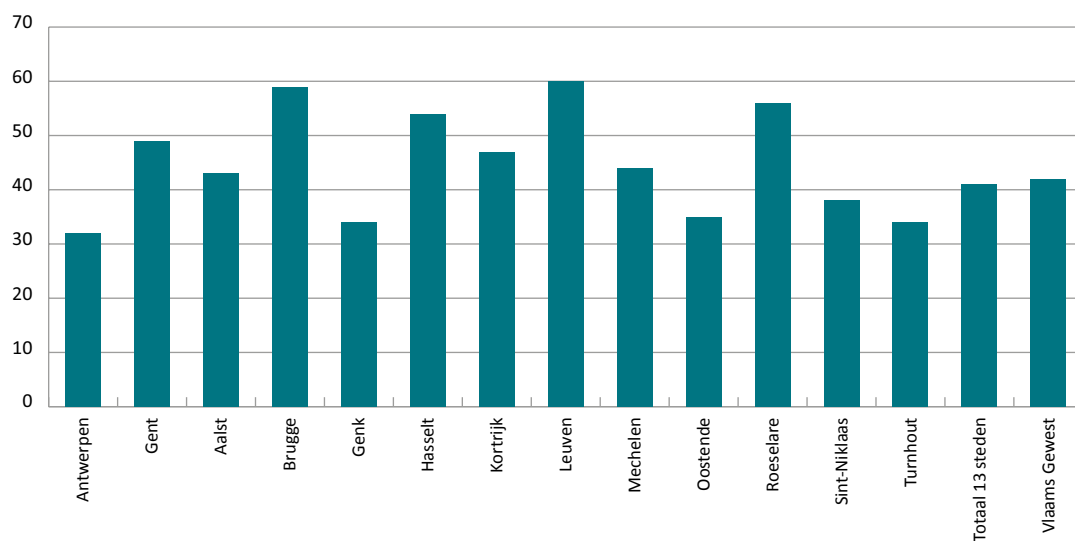
Opvangplaatsen voor baby's en peuters, 4de kwartaal, van 2007 tot 2016*, in %.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	22,3	22,4	22,7	23,0	23,7	24,0	26,1	27,6	30,4	31,8
Gent	37,9	39,6	38,7	37,6	39,5	42,6	45,8	48,8	50,6	48,6
Aalst	29,0	31,9	31,6	34,6	37,4	39,5	38,9	39,5	42,6	43,2
Brugge	44,6	46,3	52,2	56,1	58,1	60,3	59,4	62,0	61,7	58,6
Genk	19,1	20,4	19,7	20,5	22,6	24,5	30,1	30,5	33,5	34,2
Hasselt	45,9	42,7	47,0	46,4	49,1	50,2	50,6	53,8	63,3	54,4
Kortrijk	45,6	47,0	47,3	45,8	44,6	47,7	46,4	47,2	46,3	47,3
Leuven	57,4	54,7	54,9	54,8	52,1	52,8	52,9	56,9	58,7	60,5
Mechelen	29,6	30,5	30,9	32,3	35,1	36,5	38,5	41,0	44,0	43,6
Oostende	26,8	24,7	26,1	29,1	31,1	31,6	30,7	32,8	34,2	35,2
Roeselare	46,7	45,0	47,0	50,9	57,4	57,4	57,4	58,8	61,9	56,3
Sint-Niklaas	31,2	35,3	38,3	37,3	36,4	34,7	36,6	38,0	37,1	38,0
Turnhout	30,4	30,8	28,5	31,8	32,1	32,8	32,7	33,6	37,5	33,5
Totaal 13 steden	n.b.	n.b.	33,7	34,7	35,8	36,6	37,4	39,4	41,8	41,5
Vlaams Gewest	33,3	34,4	35,3	36,5	37,3	38,2	40,1	41,1	42,3	42,4

* In 2016 werd nieuwe regelgeving van kracht, die een invloed heeft op de berekening.

Bron: Kind & Gezin, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Opvangplaatsen voor baby's en peuters, 4de kwartaal 2016, in %.

Bron: Kind & Gezin, bewerking Statistiek Vlaanderen.

OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS IN DE BUURT

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners (totale bevolking) en de baby's en peuters (0-3 jarigen) dat woont binnen 1.000m loopafstand van een voorziening voor opvang van baby's en peuters. De indicator bestaat uit het aantal inwoners en 0-3 jarigen dat binnen een loopafstand van 1.000m van een voorziening voor opvang van baby's en peuters woont op het respectievelijk totaal aantal inwoners en 0-3 jarigen in de stad.

Bij de berekeningen werden volgende opvangvoorzieningen meegenomen: (1) groepsopvang en opvang bij gezinnen en (2) voorzieningen met vrije prijs en met inkomenstarieven.

Toelichting

De verschillende voorzieningen in de wijk vervullen verschillende belangrijke functies in de stad: 1) ze voorzien in de verschillende behoeften van de inwoners, waaronder opvang voor kinderen (intentie 1.1), 2) ze bevorderen de verwevenheid van functies in de buurt, dit stimuleert onder andere de sociale contacten en maakt de stad aantrekkelijker voor zowel bezoekers als bewoners (intentie 3.1), 3) ze bouwen mee aan een gezonde en veilige leefomgeving waar mensen elkaar kunnen ontmoeten (intentie 3.7) en 4) tenslotte bevorderen ze de binnenstedelijke differentiatie (intentie 5.7).

Deze indicator leest men best samen met de indicatoren [Tevredenheid over de buurt](#), [Tevredenheid over het contact in de buurt](#), [Tevredenheid over voorzieningen](#), [Opvang van baby's en peuters](#), [Voldoende opvang baby's en peuters](#) en [Tevredenheid over de opvang van baby's en peuters](#).

Het aandeel inwoners en baby's en peuters dat op loopafstand van opvang woont ligt in de centrumsteden relatief hoog. Met uitzondering van 2 steden (Hasselt en Gent) liggen de aandelen overal hoger dan 90%. In Antwerpen, Turnhout, Mechelen en Gent naderen deze zelfs 100%. In elke stad, met uitzondering van Gent, ligt het aandeel 0-3 jarigen dat in de nabijheid van opvang woont hoger dan het aandeel van de totale bevolking.

De verschillen tussen de stadsdelen bedragen in de meeste steden 10-40 procentpunten. In Gent, Genk, Hasselt en Leuven zijn ze wel meer uitgesproken.

Aandachtspunten

Deze indicator is ontwikkeld met behulp van geografische informatiesystemen (GIS). Bij de vergelijking tussen de steden is enige voorzichtigheid aangeraden, gezien de verschillende nauwkeurigheid van de koppeling van de inwoners op adresniveau per stad, de verschillende data-leveranciers en de verschillende ruimtelijke context.

Bij de vergelijking in de tijd is eveneens enige voorzichtigheid aangeraden. De evoluties in de nauwkeurigheid van de koppeling van inwoners op adresniveau en de verandering in de berekeningswijze voor Oostende en Gent maken vergelijkingen in de tijd moeilijker.

Tussen 2006 en 2014 werkten Gent en Oostende met een netwerkanalyse bij de berekening van het aandeel inwoners dat op loopafstand van een voorziening woont. In 2017 is voor elke centrumstad gebruik gemaakt van een bufferanalyse bij de berekeningen, dit om de vergelijkbaarheid tussen de steden te verhogen. Dit vraagt om enige voorzichtigheid bij de vergelijking van de data van Gent en Oostende tussen 2006 en 2014 met de data uit de overige jaren.

Deze indicator focust op de spreiding van de opvang van baby's en peuters binnen de stad. Deze indicator houdt dus geen rekening met het aantal plaatsen in de voorziening. Deze indicator brengt ook niet in beeld welke kinderen naar die opvangplaats gaan. We weten dus niet of het de kinderen uit de buurt betreft of niet.

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen groepsopvang en opvang in gezinnen. Ook wordt er geen onderscheid gemaakt tussen opvangvoorzieningen met vrije prijs en inkomenstarief.

De indicator werd berekend op basis van een ruimtelijke analyse in een GIS. De kaarten per stad kunnen geraadpleegd worden op www.gemeente-en-stadsmotor.be.

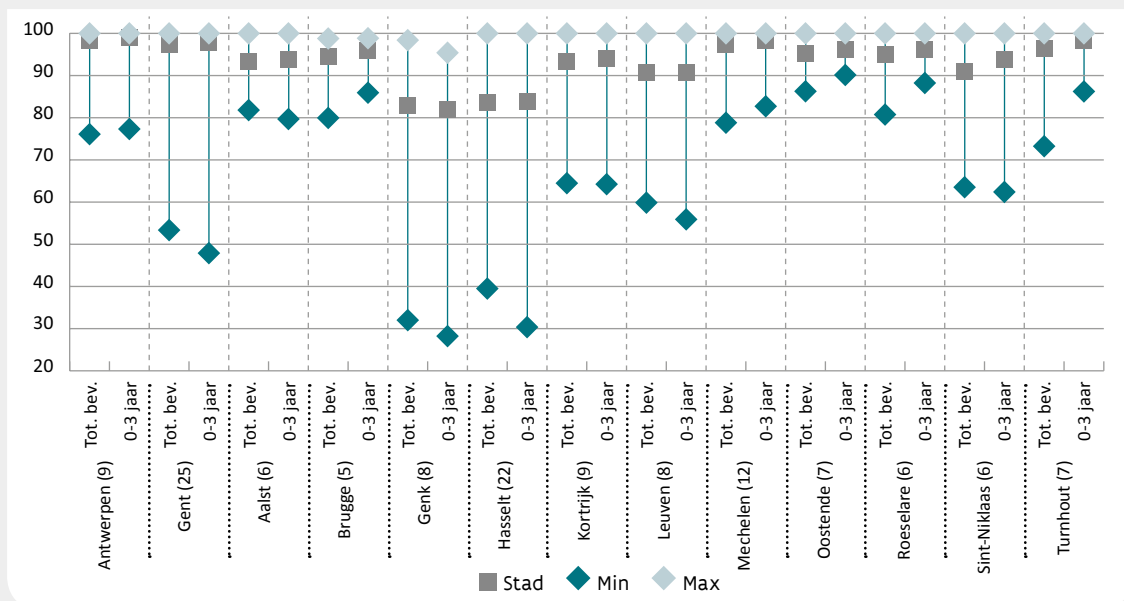
Opvang van baby's en peuters, in 2004, 2008, 2011, 2014 en 2017, in %.

	Totale bevolking										0-3 jaar			
	2004		2008		2011		2014		2017		2014		2017	
	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%	Ab-soluut	%
Antwerpen	452.901	97,3	459.448	97,5	435.145	88,4	509.595	99,1	512.240	98,3	29.870	99,4	29.174	99,0
Gent	224.658	96,0	n.b.	n.b.	233.256	95,7	242.424	96,5	251.636	97,3	12.269	97,5	11.828	97,8
Aalst	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	74.586	92,0	68.195	82,4	79.467	93,3	2.857	94,1	3.559	93,7
Brugge	114.870	97,9	114.872	97,8	112.198	95,8	110.197	93,6	110.667	94,4	3.967	94,9	3.909	96,0
Genk	51.160	85,5	54.235	84,9	57.506	88,5	53.491	82,7	54.204	82,8	2.256	81,6	2.153	81,9
Hasselt	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	65.085	88,0	67.369	88,5	63.708	83,7	1.842	88,9	2.408	83,8
Kortrijk	67.258	91,6	67.271	92,8	66.592	89,4	69.465	93,0	70.600	93,4	2.201	73,0	3.187	94,0
Leuven	87.902	94,8	88.175	94,4	92.531	95,1	91.133	92,5	89.391	90,7	3.183	93,3	3.878	90,8
Mechelen	74.212	96,4	75.623	94,0	82.479	95,7	80.128	96,2	83.376	97,4	3.668	97,8	4.450	98,2
Oostende	61.606	88,2	62.504	90,0	66.389	95,0	66.897	96,4	67.331	95,3	1.748	97,4	2.305	96,1
Roeselare	50.053	88,2	n.b.	n.b.	55.174	94,9	58.641	96,9	58.203	95,1	2.355	97,5	2.486	96,1
Sint-Niklaas	61.796	88,3	58.789	83,5	61.091	84,1	66.421	91,5	66.884	91,1	2.915	93,9	3.262	93,8
Turnhout	38.950	97,0	38.940	96,5	40.332	97,6	41.205	97,0	41.938	96,5	1.392	99,0	1.945	98,3

Met vergelijkingen in de tijd moet voorzichtig worden omgesprongen, zie aandachtspunten.

Bron: Kind en Gezin, bewerking: Statistiek Vlaanderen.

Opvang van baby's en peuters in de buurt, in 2017, in %.

Het cijfer na de stadsnaam geeft het aantal stadsdelen per stad die gebruikt werden bij de berekeningen.

Bron: Kind en Gezin, bewerking: Statistiek Vlaanderen.

REGIONALE SPREIDING VAN OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS

Definitie

Spreading van het aanbod van opvangplaatsen voor baby's en peuters in de stad ten opzichte van het aanbod in de stadsrand.

Het aanbod slaat op het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters van 0 tot 3 jaar. Het is het totaal van de kinderopvangplaatsen van de door Kind en Gezin erkende (en gesubsidieerde) opvangvoorzieningen en van de opvangvoorzieningen met een attest van toezicht. Er wordt daarbij geen onderscheid gemaakt tussen private en openbare voorzieningen.

Het aanbod in de stad wordt berekend als de verhouding van het aantal opvangplaatsen voor baby's en peuters in de stad tegenover het aantal kinderen van 0 tot 3 jaar in de stad. Het aanbod in de stadsrand wordt berekend als de verhouding van het aantal opvangplaatsen in de stadsrand, tegenover het aantal kinderen van 0 tot 3 jaar in de stadsrand. De stadsrand is de som van alle gemeenten die grenzen aan het grondgebied van de centrumstad zelf. De spreading van de opvang voor baby's en peuters wordt berekend door het aanbod in de stad als teller te gebruiken en dat in de stadsrand als noemer. De cijfers hebben betrekking op het 4de kwartaal.

Voor meer informatie: <https://www.kindengezin.be/cijfers-en-rapporten/cijfers/>

Toelichting

De geografische clustering van diensten, voorzieningen, instellingen en mensen in de stad resulteert in agglomeratievoordelen. Deze voordelen beperken zich niet tot de stadsgrenzen, maar hebben hun invloed in de stedelijke regio. De stad versterkt zich zo als centrum voor allerlei diensten en activiteiten (zoals onderwijs, vrije tijd, zorg, ...) om in de behoeften van stad en regio te voorzien (intentie 1.2 en 3.1).

Deze indicator leest men best samen met andere indicatoren over kinderopvang zoals [Opvang van baby's en](#)

[peuters](#), [Opvang van baby's en peuters in de buurt](#) en [Tevredenheid over de opvang van baby's en peuters](#), [Voldoende opvang van baby's en peuters in de buurt](#).

Een verhouding van 1 op 1 wijst op een evenredige spreading van de opvang voor baby's en peuters in de stad ten opzichte van de stadsrand. Gemiddeld genomen zijn er iets meer opvangplaatsen per kind in de stadsrand dan in de stad. Toch is in 7 van de 13 steden het relatieve aanbod opvangplaatsen voor baby's en peuters groter dan in de omliggende gemeenten. Er is een groot verschil tussen enerzijds Hasselt met een groter aanbod in de stad dan in de stadsrand, en anderzijds Antwerpen waar de situatie net omgekeerd is.

Doorheen de tijd neemt het aanbod in de stad toe. Toch kunnen grote verschillen vastgesteld worden tussen de 13 steden. In Genk, Antwerpen en Aalst is het aanbod sterk toegenomen ten opzichte van hun stadsrand, terwijl in Hasselt en Leuven eerder het aanbod in de stadsrand toenam.

Aandachtspunten

Deze indicator dekt de regionale spreading van de opvang voor baby's en peuters voor zover men akkoord kan gaan met de verhouding tussen de stad en de stadsrand, in casu de gordel van aangrenzende gemeenten.

Deze cijfers schetsen een beeld van het formele en erkende aanbod, maar dit is niet per definitie een afspiegeling van het feitelijke aanbod: grootouders, familie, vrienden, babysit, huishoudhulp, au pair die ter beschikking staan voor opvang en niet erkende voorzieningen (al dan niet gemeld bij Kind en Gezin) kunnen een (tussen)oplossing bieden. Naast de erkende kinderopvang en de opvang met een attest van toezicht bestaat er ook nog een (klein) aanbod aan niet-erkende kinderopvang, bijvoorbeeld kortstondige urgentieopvang waar ouders terecht kunnen voor tijdelijke kinderopvang zonder dat ze daarvoor ingeschreven moeten zijn.

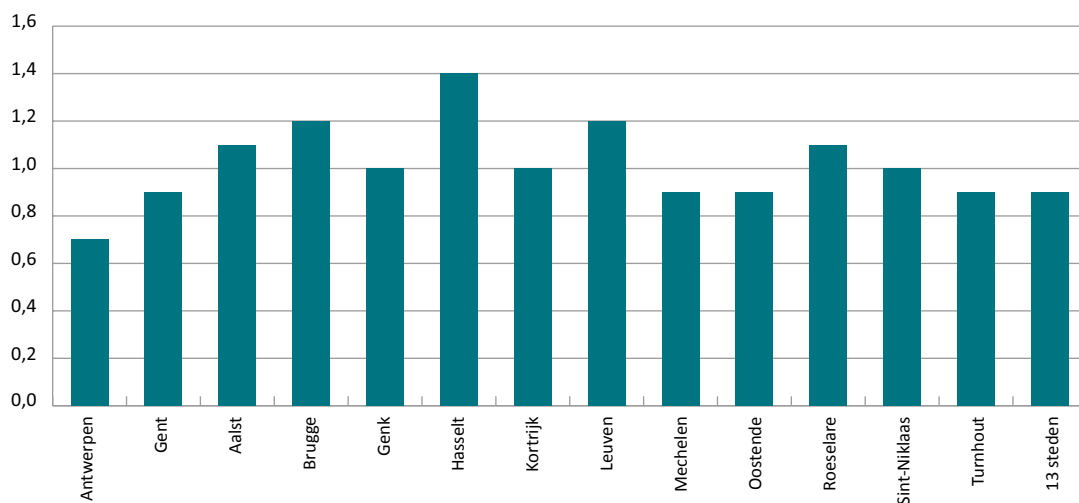
Regionale spreiding van de opvang voor baby's en peuters, van 2007 tot 2016*, verhouding van het aanbod in de stad ten opzichte van de stadsrand.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	0,51	0,57	0,56	0,54	0,55	0,57	0,58	0,62	0,67	0,70
Gent	0,85	0,92	0,84	0,80	1,01	1,01	1,02	0,92	0,95	0,89
Aalst	0,93	0,97	0,93	0,96	1,08	1,09	1,09	1,05	1,07	1,08
Brugge	1,27	1,11	1,22	1,31	1,27	1,27	1,30	1,25	1,18	1,18
Genk	0,79	0,74	0,72	0,72	0,80	0,83	0,98	0,94	1,01	1,04
Hasselt	1,64	1,37	1,41	1,34	1,54	1,47	1,36	1,34	1,53	1,39
Kortrijk	1,05	1,24	1,11	1,00	1,02	1,09	1,05	1,03	1,00	1,04
Leuven	1,55	1,41	1,24	1,22	1,44	1,38	1,36	1,10	1,13	1,19
Mechelen	0,86	0,90	0,86	0,84	1,07	1,05	0,99	0,94	1,04	0,95
Oostende	1,05	0,77	0,78	0,83	0,99	0,92	0,93	0,81	0,86	0,91
Roeselare	0,98	0,94	0,97	0,97	1,11	1,08	1,10	1,16	1,20	1,11
Sint-Niklaas	0,99	1,19	1,29	1,17	0,93	0,93	0,92	0,96	0,94	0,99
Turnhout	1,14	1,07	0,89	0,92	0,93	0,88	0,84	0,90	1,00	0,91
Totaal 13 steden	n.b.	n.b.	0,89	0,86	0,93	0,93	0,93	0,90	0,94	0,94

* In 2016 werd nieuwe regelgeving van kracht, die een invloed heeft op de berekening.

Bron: Kind & Gezin, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Regionale spreiding van de opvang voor baby's en peuters, in 2016, verhouding van het aanbod in de stad ten opzichte van de stadsrand.

Bron: Kind & Gezin, bewerking Statistiek Vlaanderen.

BETAALBAARHEID VAN KINDEROPVANG

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat uitgaven voor kinderopvang niet op tijd kan betalen.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: "Is het gedurende het afgelopen jaar voorgekomen dat jij of een ander persoon van het gezin één of meer uitgaven voor kinderopvang niet (op tijd) kon betalen om financiële redenen?".

De respondenten konden antwoorden met 'neen, dat is de voorbije 12 maanden niet voorgekomen' en 'ja, het is al eens voorgekomen dat de rekening niet (op tijd) kon betaald worden'.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad zijn alle drempels die er voor zorgen dat mensen niet of onvoldoende kunnen participeren weggewerkt. Financiële drempels zouden voor niemand een belemmering mogen zijn om te participeren in het onderwijs en de samenleving in haar geheel. Het versterken van de inkomenspositie van kwetsbare personen is hierbij cruciaal. Deze indicator geeft dan ook invulling aan intentie 2.1 "Wegwerken van drempels" en intentie 2.6 "Bestrijden van armoede en uitsluiting".

Deze indicator is nauw verwant met andere indicatoren die armoede en uitsluiting in beeld brengen zoals [Huishoudens met betalingsmoeilijkheden](#), [Fiscale inkomens beneden de kritische grens](#), [Betaalbaarheid schoolkosten](#), [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#) en [Personen met overmatige schuldenlast](#).

Gemiddeld 3% van de inwoners van de 13 steden geeft aan het voorbije jaar problemen te hebben gehad om uitgaven voor kinderopvang tijdig te betalen. Laagopgeleiden, de middelste leeftijdscategorieën, huurders, niet-Belgen en alleenstaande ouders zijn oververtegenwoordigd bij de groepen met betalingsmoeilijkheden.

In Mechelen geeft 4% aan uitgaven voor kinderopvang niet tijdig betaald te hebben, in Kortrijk en Roeselare is dat 1%. De andere steden liggen daar tussenin. In de tijd zien we een gevarieerd beeld. Voor de 13 steden samen is het aandeel stabiel. De kinderopvang zorgt voor weinig financiële problemen.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

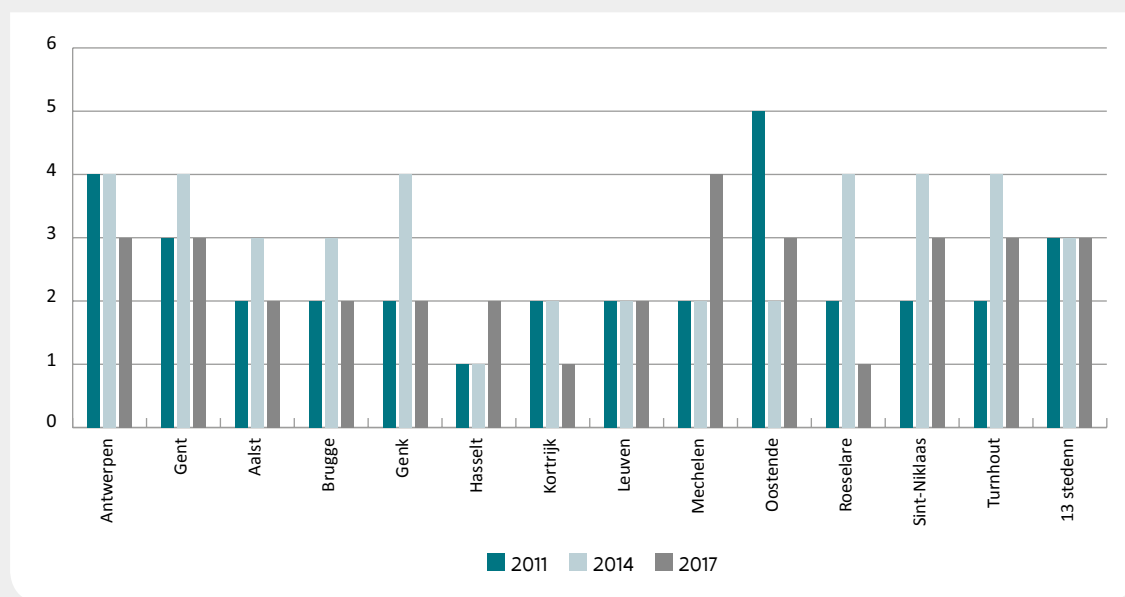

Betaalbaarheid van kinderopvang, aandeel dat niet tijdig kon betalen, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	4	4	3
Gent	3	4	3
Aalst	2	3	2
Brugge	2	3	2
Genk	2	4	2
Hasselt	1	1	2
Kortrijk	2	2	1
Leuven	2	2	2
Mechelen	2	2	4
Oostende	5	2	3
Roeselare	2	4	1
Sint-Niklaas	2	4	3
Turnhout	2	4	3
Totaal 13 steden	3	3	3

Bron: Survey Stadsmonitor.

Betaalbaarheid van kinderopvang, aandeel dat niet tijdig kon betalen, in 2011, 2014 en 2017, in %.

Bron: Survey Stadsmonitor.

TEVREDENHEID OVER DE OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de kinderopvang (0-3 jaar) in de stad.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: "In welke mate ben je tevreden over kinderopvang (0-3 jaar)?"

De respondenten konden antwoorden met 'zeer ontevreden', 'eerder ontevreden', 'noch tevreden, noch ontevreden', 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden'.

Respondenten die antwoordden met 'zeer tevreden' en 'eerder tevreden' worden in de teller opgenomen.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan kinderopvang zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle ouders met noden voor kinderopvang moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op hun maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. Het systeem voor kinderopvang moet betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan. Wanneer de inwoners tevreden zijn over de kinderopvang in hun stad, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien.

Om ook een beeld te krijgen van de spreiding van de opvang voor baby's en peuters binnen de stad, zijn in de Stadsmonitor ook indicatoren opgenomen over het aantal en de spreiding van opvangplaatsen tussen stad

en stadsrand. Deze indicator leest men ook best samen met indicatoren [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#), [Betaalbaarheid van kinderopvang](#) en [Voldoende opvang van baby's en peuters in de buurt](#).

Iets meer dan 6 op de 10 inwoners van centrumsteden is tevreden over de kinderopvang in de stad. Het aandeel tevreden inwoners is het hoogst in Roeselare, Brugge en Hasselt. Het laagste aandeel tevredenen treffen we aan in Leuven en Oostende. In 2017 zijn ook gegevens van de andere Vlaamse steden en gemeenten voor handen. Daaruit blijkt dat men daar meer tevreden is over de kinderopvang dan in de centrumsteden.

In vergelijking met vorige metingen lijkt de dalende trend een halt toegeeroepen. Er zijn terug iets meer inwoners tevreden over het aanbod kinderopvang in de stad. Toch zijn er 5 steden waar de tevredenheid over de kinderopvang tegenover 2011 daalt, in Kortrijk is de daling het grootst met 7 procentpunten. In Antwerpen daarentegen zien we de grootste procentuele toename (+4 ppt.) van de tevredenheid over de kinderopvang.

Vrouwen zijn meer tevreden over de kinderopvang dan mannen. De jongste leeftijdscategorieën en gezinnen met kinderen zijn meer tevreden dan oudere leeftijdscategorieën en koppels of alleenstaanden zonder kinderen.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

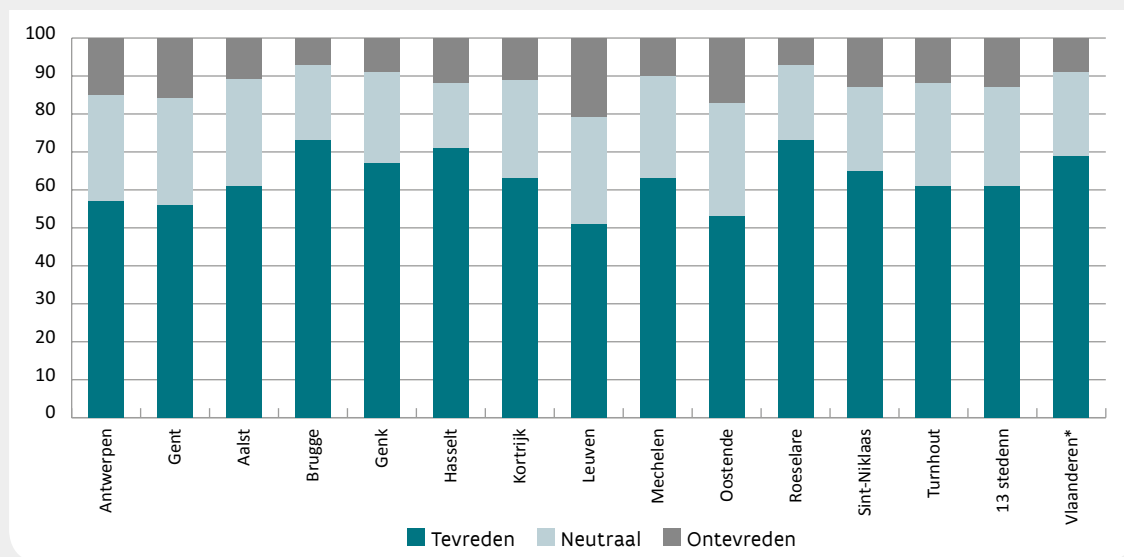
Tevredenheid over de kinderopvang in de stad, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	53	51	57
Gent	54	53	56
Aalst	60	56	62
Brugge	71	69	73
Genk	65	65	67
Hasselt	74	66	71
Kortrijk	71	65	64
Leuven	50	50	51
Mechelen	63	58	63
Oostende	59	55	54
Roeselare	71	69	73
Sint-Niklaas	68	66	65
Turnhout	60	58	60
Totaal 13 steden	60	57	61
Vlaanderen*	/	/	69

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor voor 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling was identiek.

Bron: survey Gemeente- en Stadsmonitor.

Tevredenheid over de kinderopvang in de stad, in 2017, in %.

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor voor 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling was identiek.

Bron: survey Gemeente- en Stadsmonitor.

VOLDOENDE OPVANG VAN BABY'S EN PEUTERS IN DE BUURT

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende aanbod is aan kinderopvang (0-3 jaar) in de eigen buurt.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: 'Er is voldoende kinderopvang (0-3 jaar) in mijn buurt'.

De respondenten konden antwoorden met 'helemaal eens', 'eerder eens', 'niet eens, niet oneens', 'eerder oneens' en 'helemaal oneens'.

Respondenten die antwoordden met 'helemaal eens' en 'eerder eens' worden in de teller opgenomen.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan kinderopvang zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle ouders met noden voor kinderopvang moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op hun maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. Het systeem voor kinderopvang moet betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan. Wanneer de inwoners vinden dat er voldoende kinderopvang aanwezig is in hun buurt, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien. Vandaar dat het belangrijk is na te gaan of er zich grote verschillen voordoen tussen de stadsdelen (intentie 5.7).

Deze indicator leest men best samen met indicator [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#), [Tevredenheid over de opvang van baby's en peuters](#) en [Betaalbaarheid van kinderopvang](#).

Iets meer dan de helft van de inwoners van centrumsteden vindt dat er voldoende aanbod aan kinderopvang is in hun buurt. Dit aandeel tevreden inwoners is het hoogst in Roeselare, Hasselt en Brugge, met aandelen groter dan 60%. Het laagste aandeel treffen we aan in Leuven en Oostende (<45%). Het grootste aandeel dat vindt dat er onvoldoende aanbod is in de buurt, vinden we in Leuven (34%).

In 11 van de 13 steden kunnen de resultaten van de survey naar wijk of buurniveau vergeleken worden. In Antwerpen, Sint-Niklaas en Leuven is er geen groot verschil tussen de verschillende wijken, de range tussen de buurten naar tevredenheid over het aanbod aan kinderopvang in de buurt is er kleiner dan 30 procentpunt. In Gent en Brugge is het verschil tussen de hoogste en de laagste buurt meer dan 60 procentpunt.

In vergelijking met vorige metingen lijkt de dalende trend een halt toegeeroepen. Er zijn terug iets meer inwoners die vinden dat er voldoende aanbod aan kinderopvang is in de buurt in vergelijking met de vorige meting (2014). Over de 4 meetmomenten is de situatie overal erg gelijklopend. In de eerste periode, tussen 2008 en 2011 kende elke stad een toename van de tevredenheid over het aanbod aan kinderopvang in de buurt. De periode erna, tussen 2011 en 2014, nam dit aandeel fors af, zelfs tot onder het niveau van 2008. De huidige meting toont terug een toename, maar het niveau van 2008 is nog niet bereikt. Hoewel erg gelijklopend in de verschillende steden zijn er toch verschillen waar te nemen. Het aandeel inwoners, dat vindt dat er voldoende aanbod is, in Kortrijk en Roeselare daalt in vergelijking met 2008 meer dan gemiddeld, in Kortrijk met 12 procentpunt en in Roeselare met 7 procentpunt. Aalst (+ 3 pp) en Turnhout (+ 1 pp) doen het beter dan in 2008.

Vrouwen zijn meer tevreden over het aanbod in hun buurt dan mannen. Hoger opgeleiden zijn uitgesproken meer ontevreden en gezinnen met kinderen of alleenwonenden met kinderen zijn veruit meer tevreden dan andere vormen van gezinssamenstelling.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

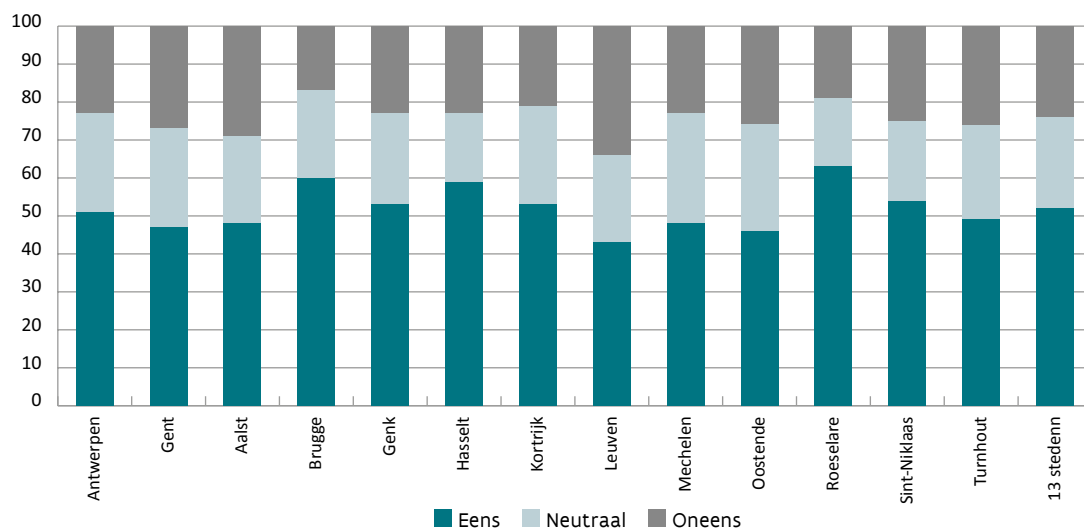
De resultaten voor de stadsdelen zijn te raadplegen op de respectievelijke websites van de betrokken steden.

Voldoende opvang van baby's en peuters in de buurt, in 2008, 2011, 2014 en 2017, in %.

	2008	2011	2014	2017
Antwerpen	53	54	45	52
Gent	49	52	47	48
Aalst	45	53	46	48
Brugge	63	67	62	60
Genk	52	58	56	53
Hasselt	62	68	63	60
Kortrijk	65	64	59	53
Leuven	43	50	44	43
Mechelen	50	59	50	48
Oostende	49	55	48	45
Roeselare	70	69	60	63
Sint-Niklaas	55	62	52	54
Turnhout	48	52	49	49
Totaal 13 steden	54	57	50	52

Bron: Survey Stadsmonitor.

Voldoende opvang van baby's en peuters in de buurt, in 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

Definitie

Aantal plaatsen in woonzorgcentra (de vroegere rusthuizen) en in assistentiewoningen (de vroegere serviceflats) per 1.000 65-plussers.

Deze indicator bestaat uit 2 onderdelen, namelijk het aantal plaatsen in woonzorgcentra en het aantal plaatsen in assistentiewoningen. Beide onderdelen worden samengeteld. Een woonzorgcentrum is een voorziening waar aan gebruikers van 65 jaar of ouder die er permanent verblijven, huisvesting en gehele of gedeeltelijke zorg worden aangeboden. Een assistentiewoning is de opvolger van de serviceflat. Het is ook een voorziening waar de oudere permanent verblijft. Er is ook hulp- en zorgomkadering, maar deze is minder intensief dan in een woonzorgcentrum. Voor beide woonvormen worden zowel de erkende plaatsen als de aangevraagde plaatsen die in onderzoek zijn meegeteld. Het aantal residentiële plaatsen voor ouderen wordt afgezet tegen het aantal 65-plussers van de stad (per 1.000).

Voor meer informatie:

<https://www.zorg-en-gezondheid.be/aantal-ouderen-voorzieningen-per-65-plussers-en-80-plussers-2016>

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan residentiële ouderenzorg zoveel mogelijk aan op de behoefte. Hoe minder plaatsen er zijn, hoe groter de discrepantie tussen het aanbod en de behoefte (intentie 1.1).

Om een vollediger beeld te krijgen van het aanbod voor ouderen, zijn in de Stadsmonitor ook indicatoren opgenomen over de [Regionale spreiding residentiële ouderenvoorzieningen](#), over [Lokale dienstencentra in de wijk](#) en over [Mantelzorg](#). Deze indicator leest men

ook best samen met indicatoren zoals [Tevredenheid over ouderenvoorzieningen](#), [Voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt](#), en [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#).

In 2016 kennen Kortrijk en Sint-Niklaas het grootste aanbod aan residentiële ouderenzorg, beiden tellen bijna 100 of zelfs heel wat meer plaatsen per 1.000 65-plussers. Brugge, Roeselare, Genk en Oostende hebben het kleinste aanbod met iets meer dan 70 plaatsen. Het gemiddelde aanbod voor de 13 steden is 86 plaatsen per 1.000 65-plussers. Dit ligt hoger dan het gemiddelde voor alle Vlaamse gemeenten.

Tussen 2007 en 2016 neemt het aantal plaatsen residentiële ouderenzorg ten opzichte van het aantal 65-plussers toe, in de steden met 15% en in het Vlaamse Gewest met 11%. In bijna alle steden is er een toename. In Genk en Aalst zelfs met meer dan 50%. Enkel in Sint-Niklaas is er een afname van 6%, maar ondanks deze daling ligt het aanbod er nog hoog. Veruit het grootste aandeel plaatsen in de ouderenzorg is te situeren in de woonzorgcentra. In de steden is het aandeel assistentiewoningen (24%) iets groter dan in het Vlaamse Gewest (21%). Ook tussen de steden onderling is er variatie. In Genk is bijna het volledige aanbod te situeren in de woonzorgcentra, terwijl in Brugge, Aalst en Turnhout 30% van de residentiële opvang in assistentiewoningen te situeren is.

Aandachtspunten

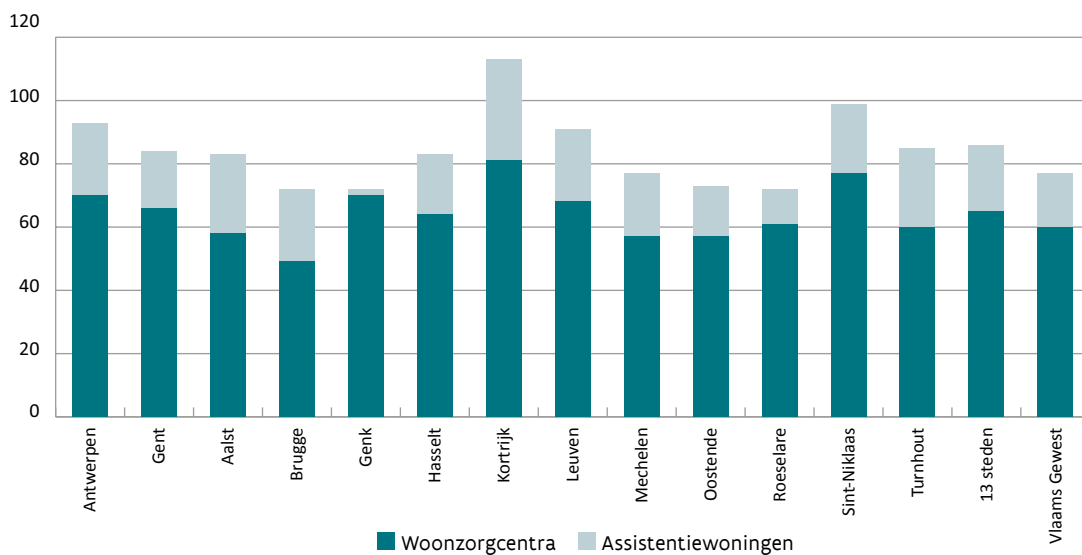
Naast woonzorgcentra en assistentiewoningen zijn er nog een aantal andere woongelegenhedenvormen voor ouderen in de stad. Zo zijn er aanleunwoningen, flats voor bejaarden, luxe-residenties, sociale huisvesting aangepast voor ouderen, ... Het aanbod aan aangepaste woningen voor ouderen in de stad is dus groter dan wat hier in beeld gebracht wordt.

Aantal residentiële plaatsen in de ouderenzorg per 1.000 65-plussers, situatie op 1 januari, van 2007 tot 2016.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	76,3	76,8	78,7	81,0	83,1	83,8	87,0	88,8	95,2	93,3
Gent	73,0	77,5	75,8	82,5	82,9	82,2	83,3	83,9	86,0	84,6
Aalst	55,4	65,3	64,5	65,2	67,8	69,5	68,4	70,0	73,7	83,5
Brugge	71,1	66,9	63,4	65,4	57,9	67,6	66,4	66,4	73,3	71,3
Genk	44,9	45,1	46,5	51,7	53,4	52,6	54,4	72,7	73,6	72,0
Hasselt	67,6	73,1	72,4	71,1	71,0	76,8	78,4	77,6	81,6	82,4
Kortrijk	111,0	112,2	112,3	110,8	110,0	107,9	107,0	108,3	108,8	113,4
Leuven	81,1	84,6	84,1	91,4	90,6	90,4	87,0	89,7	86,2	90,9
Mechelen	71,8	71,8	71,4	71,3	74,6	74,4	75,9	74,9	75,7	77,5
Oostende	67,8	68,6	68,0	70,4	69,7	70,2	69,8	73,0	70,3	72,3
Roeselare	58,4	57,9	57,1	57,7	67,5	66,0	64,9	70,6	68,7	71,8
Sint-Niklaas	105,3	107,0	104,7	105,8	104,8	101,1	99,1	105,0	100,2	99,0
Turnhout	75,5	74,8	73,8	73,1	71,9	70,5	72,4	81,8	86,1	85,3
13 steden	74,8	76,4	76,1	78,6	79,2	80,0	80,8	83,2	85,9	86,1
Vlaams Gewest	69,0	69,6	69,6	71,2	71,3	71,5	72,1	73,3	75,0	76,7

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Aantal residentiële plaatsen in de ouderenzorg per 1.000 65-plussers, naar soort voorziening, situatie op 1 januari 2016.

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

VOLDOENDE ZORGVOORZIENINGEN VOOR OUDEREN IN DE BUURT

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen zijn in de eigen buurt.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: 'Er zijn voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in mijn buurt (een rusthuis, een serviceflat, een dienstencentrum)'.

De respondenten konden antwoorden met 'helemaal eens', 'eerder eens', 'niet eens, niet oneens', 'eerder oneens' en 'helemaal oneens'.

Respondenten die antwoordden met 'helemaal eens' en 'eerder eens' worden in de teller opgenomen.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan ouderenvoorzieningen zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle zorgbehoevende ouderen moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. De ouderenvoorzieningen moeten betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan. Wanneer de inwoners vinden dat er voldoende voorzieningen voor ouderen aanwezig zijn in hun buurt, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien. Vandaar dat het belangrijk is na te gaan of er zich grote verschillen voordoen tussen de stadsdelen (intentie 5.7).

Om een beeld te krijgen van de spreiding van de voorzieningen voor ouderen in hun buurt, zijn in de Stadsmonitor ook indicatoren over het aantal voorzieningen in de steden opgenomen. Deze indicator leest men ook best samen met indicator [Lokale dienstencentra in de wijk](#), [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#) en [Tevredenheid over ouderenvoorzieningen](#).

Bijna 70% van de inwoners van de 13 centrumsteden vindt dat er voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen zijn in de eigen buurt. 15% is het daar helemaal niet mee eens en nog eens 15% antwoordt neutraal. Het aandeel inwoners, dat vindt dat er voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen zijn in de buurt, is het hoogst in Genk, Oostende en Roeselare, het laagst in Mechelen. In Mechelen is ook de groep inwoners, die vindt dat er niet voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen zijn in de buurt, het grootst met bijna 1 op de 3 inwoners.

Binnenstedelijk zijn er grote verschillen waar te nemen. Het grootste verschil tussen 2 buurten uit dezelfde stad bestaat in Gent. Er is in Gent een groot verschil tussen de buurt met het laagste aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende zorgvoorzieningen zijn voor ouderen in de buurt (24%) en de buurt met het grootste aandeel (88%). Ook in Brugge, Oostende, Turnhout en Genk zijn deze verschillen groter dan 50 procentpunten.

In vergelijking met vorige metingen lijkt er een toename van het aandeel. Vergeleken met de situatie in 2008 is er slechts in 2 steden (Kortrijk en Oostende) een daling. In de andere steden stijgt het aandeel, in Hasselt, Roeselare en Aalst zelfs met meer dan 10 procentpunten.

Vrouwen en de oudere bevolkingsgroepen vinden meer dat er voldoende zorgvoorzieningen zijn voor ouderen in de buurt dan mannen en de jongere bevolkingsgroepen.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

De cijfers voor de stadsdelen zijn te raadplegen op de websites van de respectievelijke steden.

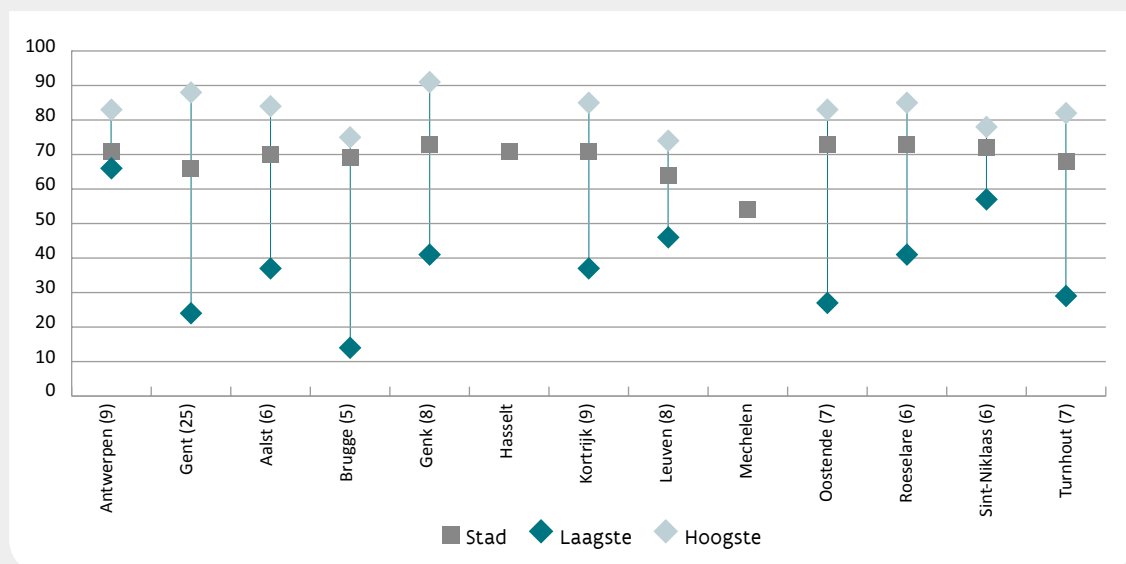

Voldoende aanbod aan zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt, in 2008, 2011, 2014 en 2017, in %.

	2008	2011	2014	2017
Antwerpen	70	68	70	71
Gent	64	63	65	66
Aalst	63	60	60	70
Brugge	68	66	68	69
Genk	67	69	74	73
Hasselt	59	64	60	71
Kortrijk	73	74	70	71
Leuven	61	66	63	64
Mechelen	53	52	49	54
Oostende	74	75	73	73
Roeselare	64	70	72	73
Sint-Niklaas	70	69	67	72
Turnhout	68	67	68	68
Totaal 13 steden	67	66	67	69

Bron: survey Stadsmonitor.

Voldoende aanbod aan zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt, naar stadsdeel*, in 2017, in %.

* De cijfers geven de range aan tussen het stadsdeel met het hoogste aandeel stedelingen die het aanbod aan voorzieningen voldoende vinden en het stadsdeel met het laagste aandeel. Voor Hasselt en Mechelen werden geen stadsdelen bevroegd. Het cijfer na de stadsnaam geeft het aantal stadsdelen dat per stad werd bevroegd.

Bron: survey Stadsmonitor.

REGIONALE SPREIDING RESIDENTIËLE OUDERENVOORZIENINGEN

Definitie

Spreiding van het aanbod van de residentiële ouderenvoorzieningen in de stad ten opzichte van het aanbod in de stadsrand.

De residentiële ouderenzorg bestaat uit woonzorgcentra en assistentiewoningen. Een woonzorgcentrum is een voorziening waar aan gebruikers van 65 jaar of ouder die er permanent verblijven, huisvesting en gehele of gedeeltelijke zorg worden aangeboden. Een assistentiewoning is de opvolger van de serviceflat. Het is ook een voorziening waar de oudere permanent verblijft. Er is ook hulp- en zorgomkadering, maar deze is minder intensief dan in een woonzorgcentrum.

Het aanbod van de residentiële ouderenzorg in de stad, wordt berekend als de verhouding van het aantal residentiële plaatsen voor ouderen in de stad tegenover het aantal 65-plussers in de stad. Het aanbod van de residentiële ouderenzorg in de stadsrand, wordt berekend als de verhouding van het aantal residentiële plaatsen voor ouderen in de stadsrand tegenover het aantal 65-plussers in de stadsrand. De stadsrand is de som van alle gemeenten die grenzen aan het grondgebied van de centrumstad zelf. De spreiding wordt berekend door het aanbod in de stad als teller te gebruiken en dat in de stadsrand als noemer.

Voor meer informatie: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/aantal-ouderenvoorzieningen-per-65-plussers-en-80-plussers-2016>

Toelichting

De geografische clustering van diensten, voorzieningen, instellingen en mensen in de stad resulteert in agglomeratievoordelen. Deze voordelen beperken zich niet tot de stadsgrenzen, maar hebben hun invloed in de stedelijke regio. De stad versterkt zich zo als centrum voor allerlei diensten en activiteiten (zoals onderwijs,

vrije tijd, zorg, ...) om in de behoeften van stad en regio te voorzien (intentie 1.2).

Deze indicator leest men best samen met indicatoren zoals [Voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt](#), [Tevredenheid over ouderenvoorzieningen](#), [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#) en [Residentiële ouderenzorg](#).

De verhouding van 1 op 1 wijst op een evenredige spreiding van de ouderenvoorzieningen in de stad ten opzichte van de stadsrand. Gemiddeld genomen zijn er meer opvangplaatsen per oudere in de stad dan in de stadrand. In 11 van de 13 steden is het relatieve aanbod groter dan in de omliggende stadsrand. Toch is er een groot verschil tussen enerzijds Sint-Niklaas en Kortrijk met een groter aanbod in de stad dan in de stadsrand, en anderzijds Mechelen en Roeselare waar de situatie net omgekeerd is.

Doorheen de tijd kunnen grote verschillen vastgesteld worden tussen de 13 steden. In Aalst, Genk, Antwerpen en Gent is het aanbod sterk toegenomen ten opzichte van hun stadsrand, terwijl in Turnhout en Hasselt eerder het aanbod in de stadsrand toenam.

Aandachtspunten

Deze indicator dekt de regionale spreiding voor zover men akkoord kan gaan met de verhouding tussen de stad en de stadsrand, in casu de gordel van aangrenzende gemeenten.

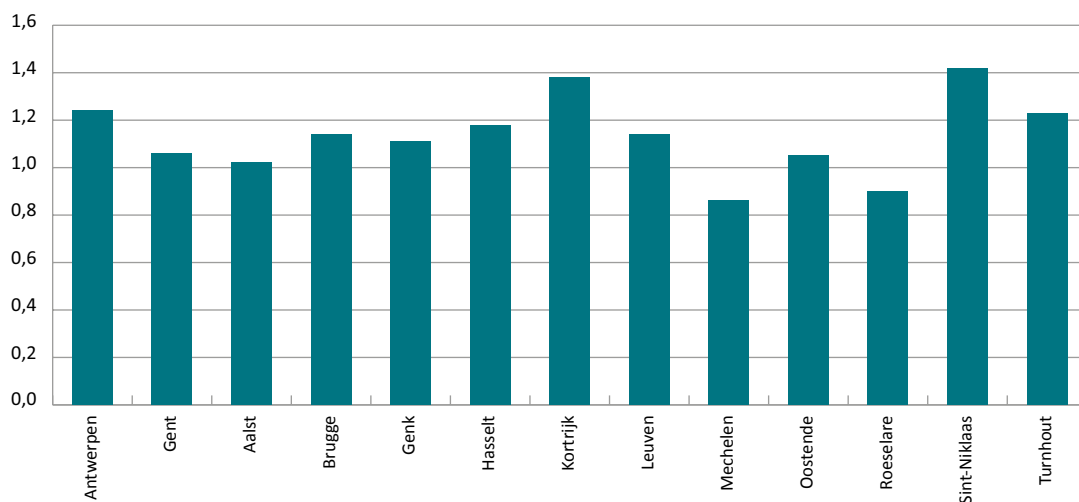
Naast woonzorgcentra en assistentiewoningen zijn er nog een aantal andere woonvormen voor ouderen. Zo zijn er aanleunwoningen, flats voor bejaarden, luxe-residenties, sociale huisvesting aangepast voor ouderen, ... Het aanbod aan aangepaste woningen voor ouderen is dus groter dan wat hier in beeld gebracht wordt.

Regionale spreiding van residentiële ouderenzorg, van 2007 tot 2016, verhouding van het aanbod in de stad ten opzichte van de stadsrand.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	1,04	1,07	1,10	1,11	1,15	1,19	1,22	1,23	1,31	1,24
Gent	0,88	0,95	0,91	1,02	1,04	1,03	1,03	1,05	1,07	1,06
Aalst	0,75	0,88	0,89	0,87	0,89	0,90	0,90	0,87	0,92	1,02
Brugge	1,21	1,17	1,13	1,08	0,98	1,15	1,14	1,11	1,25	1,14
Genk	0,89	0,81	0,84	0,92	0,97	0,93	0,93	1,26	1,18	1,11
Hasselt	1,42	1,56	1,42	1,29	1,27	1,41	1,35	1,17	1,15	1,18
Kortrijk	1,34	1,35	1,33	1,35	1,33	1,36	1,36	1,37	1,38	1,38
Leuven	1,18	1,24	1,26	1,33	1,34	1,30	1,25	1,23	1,19	1,14
Mechelen	0,95	0,96	0,91	0,93	0,92	0,86	0,89	0,86	0,85	0,86
Oostende	1,22	1,27	1,29	1,33	1,33	1,30	1,33	1,26	1,11	1,05
Roeselare	0,77	0,77	0,76	0,75	0,89	0,87	0,80	0,93	0,87	0,90
Sint-Niklaas	1,44	1,46	1,44	1,49	1,49	1,49	1,41	1,46	1,44	1,42
Turnhout	1,53	1,47	1,35	1,31	1,32	1,28	1,17	1,34	1,44	1,23

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Regionale spreiding van residentiële ouderenzorg, verhouding van het aanbod in de stad ten opzichte van de stadsrand, in 2016.

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

TEVREDENHEID OVER OUDERENVOORZIENINGEN

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is over de ouderenvoorzieningen in de stad.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: 'In welke mate ben je tevreden over bejaardenvoorzieningen? (rusthuis, serviceflat, dienstencentrum, ...)'.

De respondenten konden antwoorden met 'zeer ontevreden', 'eerder ontevreden', 'noch tevreden, noch ontevreden', 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden'.

Respondenten die antwoordden met 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden' worden in de teller opgenomen.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan ouderenvoorzieningen zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle zorgbehoevende ouderen moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. De ouderenvoorzieningen moeten betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan. Wanneer de inwoners tevreden zijn over de ouderenvoorzieningen in de stad, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien.

Om een beeld te krijgen van de spreiding van de voorzieningen voor ouderen binnen de stad, zijn in de Stadsmonitor ook indicatoren over het aantal en de spreiding van opvangplaatsen tussen stad en stadsrand opgenomen. Deze indicator leest men ook best samen met [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#), [Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen](#) en met de indicator over [Voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt](#).

Bijna 75% van de inwoners van de 13 centrumsteden is tevreden over de ouderenvoorzieningen in de stad. 7% is het daar helemaal niet mee eens en nog eens 19% antwoordt neutraal. Het aandeel tevreden inwoners is het hoogst in Genk, Hasselt, Kortrijk en Roeselare. Het laagste aandeel inwoners dat tevreden is over de ouderenvoorzieningen treffen we aan in Mechelen.

In vergelijking met vorige metingen is er globaal een lichte toename van de tevredenheid. Vergeleken met de situatie in 2011 daalt de tevredenheid slechts in 4 steden (Leuven, Oostende, Turnhout en Kortrijk). In de andere steden stijgt de tevredenheid, in Aalst, Antwerpen en Genk zelfs met meer dan 5 procentpunten. Ten opzichte van 2014 stijgt de tevredenheid vrijwel in alle steden.

Vrouwen en de jongste bevolkingsgroepen zijn het meest tevreden over de ouderenvoorzieningen, het minst tevreden zijn de 55-64-jarigen. Of mensen in deze leeftijdscategorie zich zorgen maken over hun eigen toekomst of eerder over een zorgbehoevend ouder familielid is niet te achterhalen.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

Er zijn kleine afwijkingen tussen de survey Gemeentemonitor en de survey Stadsmonitor: er worden in de vraagstelling andere voorbeelden tussen de haakjes gebruikt en de antwoordcategorie 'weet niet / niet van toepassing' van de Gemeentemonitor, is de categorie 'geen mening / niet van toepassing' in de Stadsmonitor.

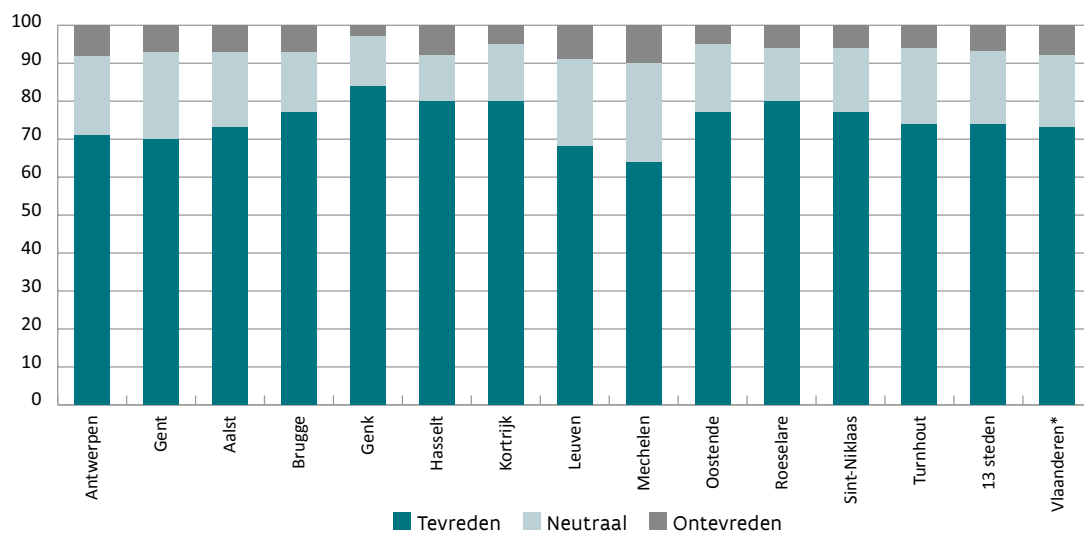
Tevredenheid over ouderenvoorzieningen, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	67	68	71
Gent	69	67	70
Aalst	67	67	73
Brugge	75	71	77
Genk	79	79	84
Hasselt	77	74	80
Kortrijk	81	76	80
Leuven	74	70	68
Mechelen	64	59	64
Oostende	81	77	77
Roeselare	80	79	80
Sint-Niklaas	76	75	77
Turnhout	77	76	74
13 steden	72	71	74
Vlaanderen*	/	/	74

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor in 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling verschilt licht, voor meer info zie aandachtspunten.

Bron: Survey Stadsmonitor.

Tevredenheid over de ouderenvoorzieningen in de stad, in 2017, in %.

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor in 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling verschilt licht, voor meer info zie aandachtspunten.

Bron: Survey Stadsmonitor.

CENTRALE REGISTRATIE ZORG VOOR PERSONEN MET EEN HANDICAP

Definitie

Het aantal meerderjarige personen met een handicap dat met een actieve zorgvraag staat ingeschreven in de Centrale Registratie van Zorgvragen (CRZ) voor de toekenning van een aangepaste zorgvorm.

De gegevens hebben enkel betrekking op meerderjarige personen die ingeschreven zijn op de CRZ van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). De minderjarigen komen in deze gegevens niet voor, die kunnen terecht bij de intersectorale toegangspoort van de Integrale Jeugdhulp. In het kader van de Stadsmonitor is geopteerd om de woonplaats van de persoon met een handicap te gebruiken. Deze kan verschillen van de plaats waar men zorg ontvangt. De cijfers geven de situatie weer op het einde van het jaar (31/12). In het Brussels Gewest heeft naast het VAPH ook de Franstalige tegenhanger een werking. Enkel de inwoners van het Brussels Gewest die een zorgvraag bij het VAPH stellen worden opgenomen op de CRZ.

Voor meer informatie:

<https://www.vaph.be/zorgvragen>

Toelichting

Het aantal personen dat met een actieve zorgvraag op de CRZ staat geeft aan of de stad een voldoende aanbod aan voorzieningen voor personen met een handicap biedt dat afgestemd is op de behoeften en de wensen van alle stadsbewoners en –gebruikers (intentie 1.1). Dit aanbod dient voldoende gediversifieerd te zijn om te voldoen aan verschillende sociale behoeften en wensen.

De indicator kan samen gelezen worden met de indicatoren over nabijheid en tevredenheid van voorzieningen zoals [Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen](#), [Tevredenheid over ouderenvoorzieningen](#) en

[Betaalbaarheid gezondheidszorg](#).

In alle steden is er een toename van het aantal personen op de CRZ. In 2009 stonden 2.208 personen geregistreerd met een actieve zorgvraag. In 2016 is dat aantal verdubbeld tot 4.464 personen. Van de 13 steden hebben Aalst, Kortrijk en Leuven procentueel de kleinste toename gekend en Turnhout en Oostende de grootste toename. Deze toename is evenwel geen typisch stedelijk fenomeen, de toename in het Vlaamse Gewest was immers nog groter.

Wordt het aantal personen op de CRZ gerelateerd aan het aantal inwoners, dan staan er gemiddeld een iets groter aandeel stedelingen met een vraag naar zorg geregistreerd dan andere inwoners van het Vlaamse Gewest. Binnen de 13 steden is ook wat onderscheid te maken. In Turnhout en Brugge staan 3,5 personen geregistreerd, in Mechelen slechts 2 per 1.000 inwoners.

Aandachtspunten

Heel wat personen voor wie een zorgvraag is geregistreerd, krijgen al opvang en/of ondersteuning van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap. Sommige personen hebben nood aan intensievere zorg of willen verhuizen naar een andere voorziening.

Met de media-aandacht voor de wachtlijsten groeit ook het aantal inschrijvingen. Betrokkenen beseffen – meer dan vroeger – de noodzaak om geregistreerd te zijn in de Centrale Registratie van Zorgvragen.

Wijzigende regelgeving en het integreren van de vragen naar persoonlijke-assistentiebudgetten in de Centrale Registratie van Zorgvragen vanaf begin december 2011 verklaren deels de stijging van het aantal geregistreerde personen in 2011 en 2012.

Meerderjarige personen op de Centrale Registratie Zorg, van 2009 tot 2016*, in absolute cijfers.

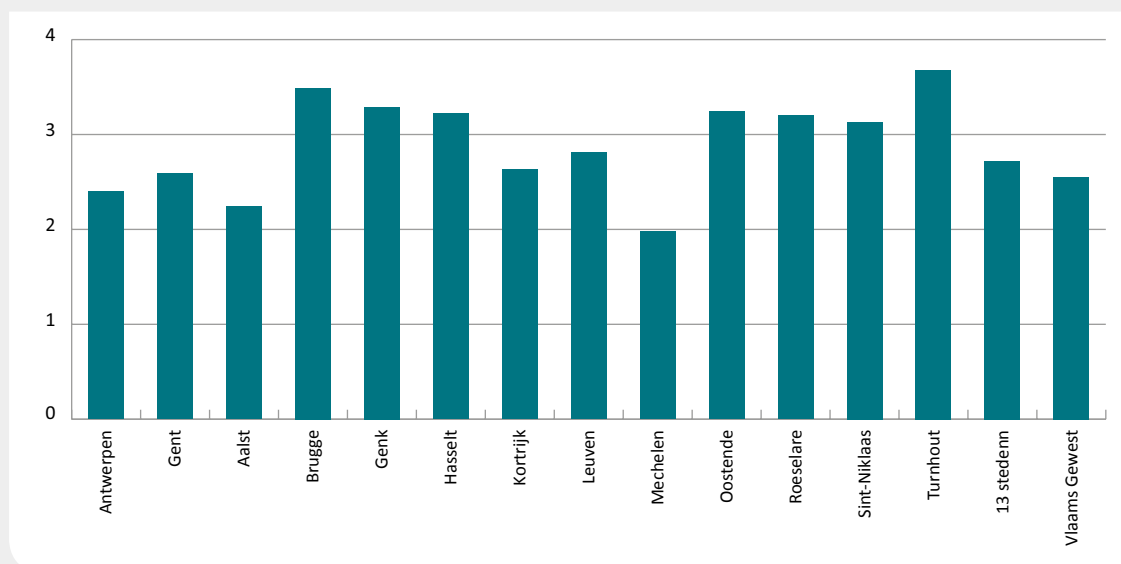
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	545	788	869	1.125	1.127	1.160	1.209	1.250
Gent	391	456	490	554	553	554	584	671
Aalst	122	138	141	148	154	162	149	190
Brugge	208	241	270	315	331	333	379	412
Genk	121	157	164	198	196	173	188	217
Hasselt	112	120	152	205	199	194	211	248
Kortrijk	124	127	135	177	164	167	174	199
Leuven	173	181	183	223	227	251	255	282
Mechelen	86	131	128	143	158	160	159	170
Oostende	90	113	122	186	188	190	198	230
Roeselare	82	123	138	172	175	172	181	197
Sint-Niklaas	99	119	131	170	167	176	192	238
Turnhout	55	83	118	131	111	109	118	160
Totaal 13 steden	2.208	2.777	3.041	3.747	3.750	3.801	3.997	4.464
Brussels Gewest**	62	73	74	110	123	120	142	150
Vlaams Gewest	7.577	9.430	10.437	13.305	13.444	13.455	14.236	16.607

* stijging tussen 2011 en 2012 deels te verklaren door wijziging in regelgeving en integratie van het persoonlijke-assistentiebudget.

** inwoners van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest die hulp vragen bij het VAPH.

Bron: VAPH.

Aantal personen op de Centrale Registratie Zorg, in 2016, per 1.000 inwoners.

Bron: VAPH, bewerking Statistiek Vlaanderen.

LOKALE DIENSTENCENTRA IN DE WIJK

Definitie

Aandeel (%) inwoners dat woont binnen 1.500m loopafstand van een lokaal dienstencentrum. De indicator bestaat uit het totaal aantal inwoners dat woont binnen 1.500m loopafstand van een lokaal dienstencentrum op het totaal aantal inwoners van de stad.

Een lokaal dienstencentrum biedt informatieve, recreatieve en vormende activiteiten aan, die er op gericht zijn om de zelfredzaamheid en het sociale netwerk van de deelnemers te versterken. Het richt zich in het bijzonder tot personen in een beginnende zorgsituatie en wil deze doelgroep via een gediversifieerd aanbod ondersteunen in hun zelfredzaamheid. Een dienstencentrum wordt uitgebaat door het OCMW, een vzw of het stadsbestuur.

Toelichting

De verschillende voorzieningen in de wijk vervullen verschillende belangrijke functies in de stad: 1) ze voorzien in de verschillende behoeften van de inwoners, waaronder de nood aan informatieve, recreatieve en vormende activiteiten (intentie 1.1), 2) ze bevorderen de verwevenheid van functies in de buurt, dit stimuleert onder andere de sociale contacten en maakt de stad aantrekkelijker voor zowel bezoekers als bewoners (intentie 3.1), 3) ze bouwen mee aan een gezonde en veilige leefomgeving waar mensen elkaar kunnen ontmoeten (intentie 3.7) en 4) en tenslotte bevorderen ze de binnenstedelijke differentiatie (intentie 5.7).

Deze indicator leest men best samen met de indicatoren [Tevredenheid over de buurt](#), [Tevredenheid over het contact in de buurt](#), [Voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt](#) en [Tevredenheid over voorzieningen](#).

Het aandeel inwoners dat woont binnen 1.500m loopafstand van een dienstencentrum schommelt in 2017 in de centrumsteden tussen 27% en 98%. Meer dan 90% van de inwoners van Antwerpen en Oostende wonen in de nabijheid van een lokaal dienstencentrum. In de overige steden liggen de aandelen een pak lager. De laagste aandelen werden geregistreerd in Roeselare, Aalst en Hasselt.

Binnen de steden zijn er zeer grote verschillen tussen de stadsdelen. Enkel in Antwerpen, Brugge en Oostende verschilt de nabijheid van de lokale dienstencentra minder sterk tussen de stadsdelen. In de overige steden lopen de verschillen op tot soms meer dan 90%.

Aandachtspunten

Deze indicator is ontwikkeld met behulp van geografische informatiesystemen (GIS). Bij de vergelijking tussen de steden is enige voorzichtigheid aangeraden, gezien de verschillende nauwkeurigheid van de koppeling van de inwoners op adresniveau per stad, de verschillende data-leveranciers en de verschillende ruimtelijke context.

Bij de vergelijking in de tijd is eveneens enige voorzichtigheid aangeraden. De evoluties in de nauwkeurigheid van de koppeling van inwoners op adresniveau en de verandering in de berekeningswijze voor Oostende en Gent maken vergelijkingen in de tijd moeilijker.

Tussen 2006 en 2014 werkten Gent en Oostende met een netwerkanalyse bij de berekening van het aandeel inwoners dat op loopafstand van een voorziening woont. In 2017 is voor elke centrumstad gebruik gemaakt van een bufferanalyse bij de berekeningen, dit om de vergelijkbaarheid tussen de steden te verhogen. Dit vraagt om enige voorzichtigheid bij de vergelijking van de data van Gent en Oostende tussen 2006 en 2014 met de data uit de overige jaren.

Een stad of gemeente kan per 15.000 inwoners subsidies krijgen voor een lokaal dienstencentrum. Als een stad er van uitgaat dat dit aanbod niet volstaat, kunnen zij er voor kiezen om het aanbod uit te breiden met niet-erkende (en dus niet-gesubsidieerde) lokale dienstencentra. In deze indicator zijn zowel de gesubsidieerde als niet-gesubsidieerde lokale dienstencentra opgenomen. Naast de lokale dienstencentra bestaan er ook regionale dienstencentra. Deze hebben echter vooral een toeleidingsfunctie en een veel ruimer werkgebied.

De lokale dienstencentra zijn geïnventariseerd door de steden zelf. Deze indicator meet de aanwezigheid van het aanbod in de wijk. Andere aspecten zoals openingstijden, bereikbaarheid, kwaliteit van de dienstverlening, etc. komen niet in beeld.

Deze indicator brengt niet in beeld welke bewoners gebruik maken van de lokale dienstencentra. Ze biedt dus geen zicht op het gebruik in de buurt.

De indicator werd berekend op basis van een ruimtelijke analyse in een GIS. De kaarten per stad kunnen geraadpleegd worden op www.gemeente-en-stadsmonitor.be.

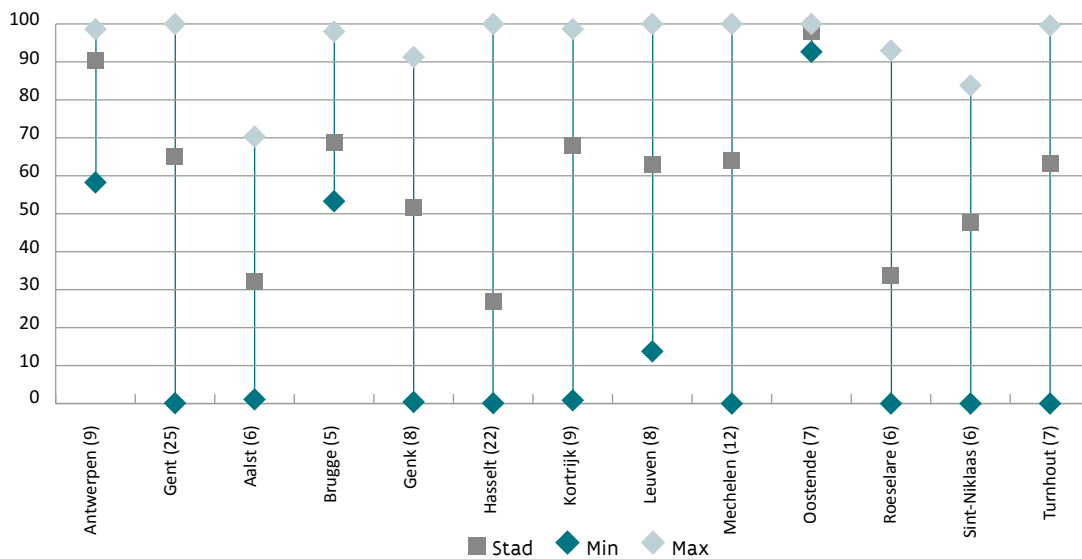
Lokale dienstencentra in de wijk, in 2007, 2008, 2011, 2014 en 2017, in absoluut aantal en %.

	2007		2008		2011		2014		2017	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
Antwerpen	404.027	86,8	410.494	87,1	427.455	86,9	487.670	93,1	471.163	90,5
Gent	133.963	57,0	147.544	62,0	155.937	63,1	162.327	64,3	168.370	65,1
Aalst	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	26.858	33,0	27.126	32,8	27.378	32,2
Brugge	69.702	59,3	76.688	65,3	76.337	65,2	72.366	61,5	80.474	68,7
Genk	17.267	28,9	28.954	45,3	45.339	69,8	33.579	51,9	33.758	51,6
Hasselt	n.b.	n.b.	n.b.	n.b.	19.702	26,6	15.597	20,5	20.483	26,9
Kortrijk	41.168	56,1	47.344	65,3	48.988	65,8	48.994	65,6	51.328	67,9
Leuven	43.487	46,9	47.814	51,2	59.503	61,2	60.629	61,6	62.088	63,0
Mechelen	48.914	63,6	50.885	63,2	54.264	63,0	53.255	63,9	54.761	63,9
Oostende	55.328	79,2	58.584	84,7	62.059	89,0	68.031	98,0	69.033	98,1
Roeselare	16.504	29,1	n.b.	n.b.	20.597	34,4	21.266	35,1	20.665	33,8
Sint-Niklaas	17.920	25,6	16.099	22,9	16.799	23,1	18.776	25,9	34.982	47,6
Turnhout	15.832	39,4	15.962	39,6	26.049	63,0	27.143	64,0	27.523	63,3

Met vergelijkingen in de tijd moet voorzichtig worden omgesprongen, zie aandachtspunten.

Bron: GIS diensten steden en Statistiek Vlaanderen.

Lokale dienstencentra in de wijk, in 2017, in %.

Het cijfer na de stadsnaam geeft het aantal stadsdelen per stad die gebruikt werden bij de berekeningen.

Bron: GIS diensten steden en Statistiek Vlaanderen.

Definitie

Het jaarlijks aantal gepresteerde uren gezinszorg per inwoner.

Deze indicator geeft de som van het aantal gesubsidieerde uren dat de private en de openbare diensten voor gezinszorg gepresteerd hebben. Het aantal uren van een jaar wordt gedeeld door het aantal inwoners aan het begin van het jaar (1 januari).

Gezinszorg omvat de hulp- en dienstverlening in het thuismilieu die bestaat uit persoonsverzorging, huishoudelijke hulp en (in mindere mate) schoonmaakhulp, en de algemene psychosociale en pedagogische ondersteuning en begeleiding die daarmee verband houden. De gezinszorg kan zowel een preventief als een herstellend, verzorgend of palliatief karakter hebben. Ze kan gezinsondersteunend, -aanvullend of -vervangend zijn.

Voor meer informatie:

https://www.zorg-en-gezondheid.be/spreiding_gezinszorg.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan gezinszorg zoveel mogelijk aan op de behoefte. Hoe minder uren gezinszorg gepresteerd worden, hoe groter de discrepantie tussen het aanbod en de behoefte (intentie 1.1).

Men kan deze indicator samen lezen met andere indicatoren van zorg en opvang, zoals [Residentiële ouderenzorg](#), [Mantelzorg](#), [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#) en [Subjectieve gezondheid](#).

In 2016 worden in Roeselare, Kortrijk en Oostende het meeste aantal uren gezinszorg gepresteerd. Er wordt 3 uur of meer gezinszorg verstrekt per inwoner. In Genk ligt dat aantal uren het laagst, met iets meer dan anderhalf uur gezinszorg per inwoner. Lag het aanbod in de steden vroeger hoger dan het gemiddelde voor het Vlaamse Gewest, dan is dat de voorbije periode veranderd. In 2016 worden in de 13 steden gemiddeld 2,41 uren gezinszorg per inwoner gepresteerd en in het Vlaamse Gewest 2,44 uur. Het relatieve aanbod is dan ook in 7 steden verminderd in vergelijking met 2009. In Antwerpen en Roeselare met 10%. Procentueel merken we de grootste stijging in Genk, het aanbod nam daar met 15% toe, maar daarmee bleef Genk wel het laagste aanbod hebben.

Aandachtspunten

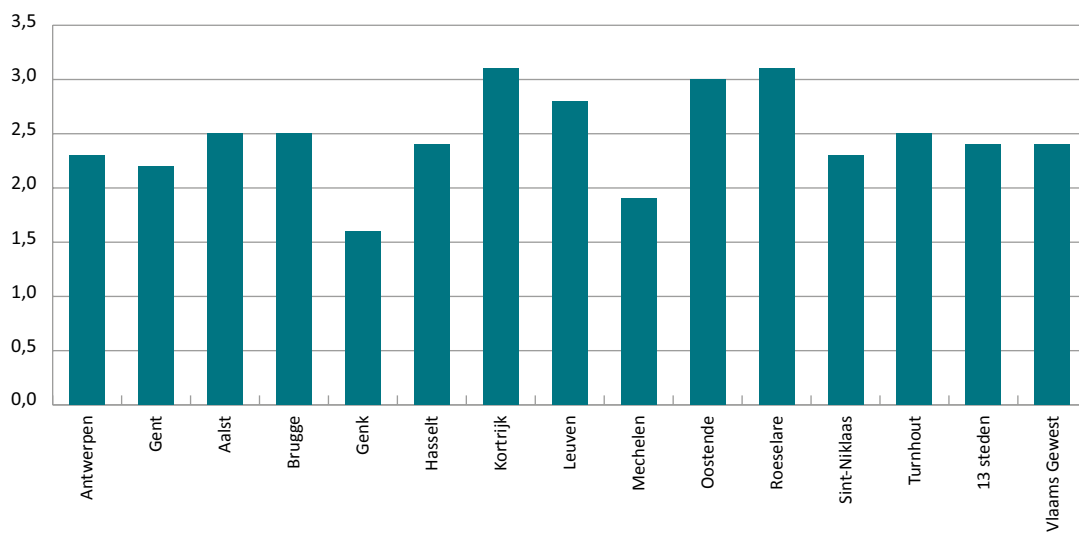
De cijfers schetsen een beeld van de gesubsidieerde uren gezinszorg van alle personeel van erkende diensten, maar dit is niet per definitie een afspiegeling van de feitelijke vraag en aanbod. Naast het reguliere aanbod zijn er nog andere diensten die gezinshulp aanbieden, meestal via tewerkstellingsinitiatieven.

Jaarlijks aantal gesubsidieerde uren gezinszorg per inwoner, van 2009 tot 2016.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	2,55	2,47	2,45	2,39	2,42	2,45	2,39	2,30
Gent	2,42	2,41	2,37	2,41	2,34	2,37	2,33	2,24
Aalst	2,70	2,65	2,56	2,56	2,55	2,65	2,60	2,54
Brugge	2,70	2,71	2,60	2,72	2,77	2,76	2,65	2,52
Genk	1,36	1,34	1,41	1,49	1,51	1,56	1,50	1,57
Hasselt	2,34	2,31	2,25	2,46	2,58	2,54	2,47	2,44
Kortrijk	2,81	2,79	2,85	2,99	3,09	3,07	3,08	3,07
Leuven	2,89	2,89	2,76	2,88	2,82	2,86	2,89	2,84
Mechelen	2,12	2,15	2,08	2,02	2,03	2,11	2,06	1,95
Oostende	2,69	2,64	2,69	2,78	2,89	3,04	2,99	2,97
Roeselare	3,43	3,32	3,33	3,35	3,36	3,34	3,19	3,10
Sint-Niklaas	2,23	2,31	2,28	2,36	2,37	2,46	2,43	2,34
Turnhout	2,43	2,49	2,41	2,58	2,66	2,79	2,66	2,52
13 steden	2,52	2,49	2,45	2,49	2,51	2,54	2,49	2,41
Vlaams Gewest	2,43	2,46	2,43	2,48	2,51	2,54	2,49	2,44

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Jaarlijks aantal gesubsidieerde uren gezinszorg per inwoner, in 2016.

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat mantelzorg geeft en aandeel (%) dat mantelzorg ontvangt.

In de survey van de Stadsmonitor werden volgende vragen voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad:

Mantelzorg geven: 'Hoe dikwijls heb je zelf de afgelopen 12 maanden:

- zieke, gehandicapte of bejaarde familieleden, kennissen of burens geholpen of verzorgd?
- voor de opvang van kleine kinderen uit je buurt, kennissenkring of familie gezorgd?
- een buur, familielid of kennis geholpen met het huishouden? (boodschappen doen, poetsen, klusjes)'

De respondenten konden antwoorden met 'Nooit', 'Een keer per jaar', 'Meerdere keren per jaar', 'Eén of twee keer per maand', 'Eén of twee keer per week' of 'Dagelijks of bijna dagelijks'. De laatste twee categorieën worden beschouwd als mantelzorgers.

Mantelzorg krijgen: 'Hoe dikwijls heb jij of je gezin de afgelopen 12 maanden zelf een beroep gedaan op familie, kennis of burens bij ziekte of wanneer er zorg nodig was?'

De respondenten konden antwoorden met 'niet van toepassing', 'nooit', '1 keer', 'meerdere keren', 'maandelijks', 'meerdere keren per maand', 'wekelijks', 'dagelijks'. Wie antwoordde met 'meerdere keren per maand', 'wekelijks' of 'dagelijks' werd in de teller opgenomen.

Toelichting

De mate waarin mensen zorgen voor elkaar zegt veel over de sociale cohesie en de kwaliteit van het zorgsysteem (intentie 2.7). In een leefbare en duurzame stad is het zorgsysteem aangepast aan de diversiteit van doelgroepen, grijpt het zo weinig mogelijk in, sluit het zoveel mogelijk aan bij de vertrouwde leefomgeving en worden mantelzorgers als gelijkwaardig aan de formele hulpverleners beschouwd en krijgen mantelzorgers voldoende actieve ondersteuning (intenties 2.5, 5.1 en 5.4)

Deze indicator leest men best samen met andere indicatoren over zorg en opvang, zoals [Residentiële ouderenzorg](#), [Gezinszorg](#), [Opvang van baby's en peuters](#) en [Centrale registratie zorg voor personen met een handicap](#).

Gemiddeld zorgen 19% van de inwoners van de 13 steden wekelijks of dagelijks voor een zorgbehoevend familielid, buur of vriend. 11% vangt dagelijks of wekelijks een kind op en 12% helpt dagelijks of wekelijks iemand met het huishouden. De hoogste aandelen mantelzorgers vinden we in Genk en Aalst, de laagste aandelen in Leuven en Gent.

In het kader van mantelzorg is een periode van 3 jaar kort om echte maatschappelijke trends te kunnen waarnemen. Dat maakt de sterke toename (+3 procentpunten) van de mantelzorg aan een zorgbehoevende in Kortrijk, Oostende en Roeselare extra opvallend.

Vrouwen geven meer mantelzorg dan mannen. Inwoners van de 13 steden die geen betaald werk hebben, geven meer mantelzorg dan diegenen die wel betaald werk hebben. De leeftijdscategorie van 55 tot 75 jaar geeft meer mantelzorg dan de andere leeftijdscategorieën. Belgische inwoners geven aan meer mantelzorg te geven dan niet-Belgen en de hoger opgeleide inwoners geven duidelijk minder mantelzorg.

In deze editie werd ook gevraagd of mensen zelf mantelzorg kregen. 6% van de respondenten geeft aan dagelijks een beroep te doen op familieleden, kennissen of vrienden voor de nodige zorgen en 8% meerdere keren per maand. In Genk geven 16% van de respondenten aan meerdere keren per maand of dagelijks mantelzorg te krijgen. In Brugge en Hasselt geven 11% aan dit zelf te krijgen.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

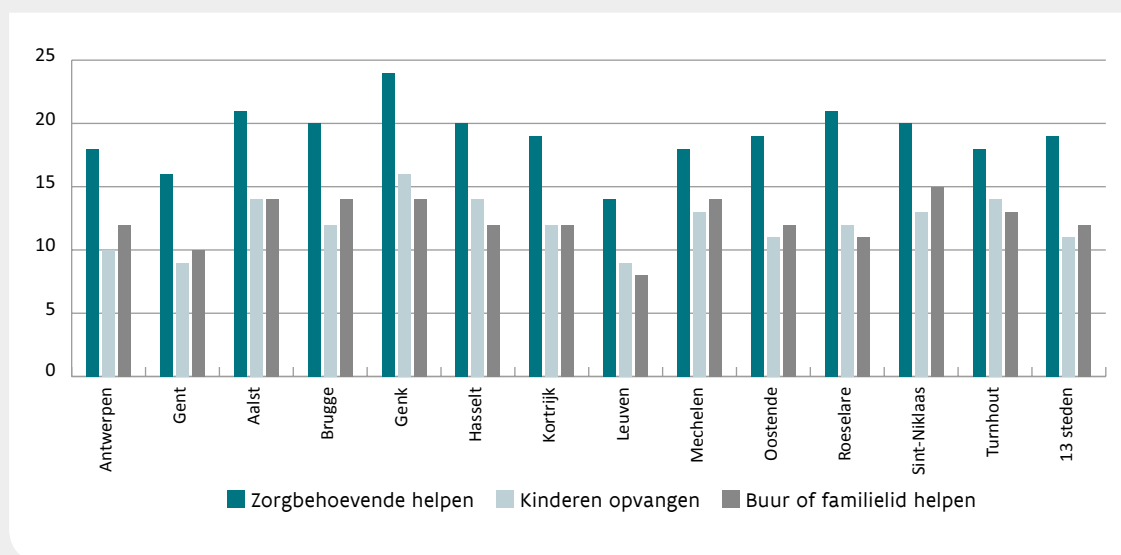
Mantelzorg, in 2014 en 2017, in %.

	Zorgbehoevende helpen		Kinderen opvangen		Buur of familielid helpen		Zelf mantelzorg ontvangen*
	2014	2017	2014	2017	2014	2017	2017
Antwerpen	17	18	12	10	12	12	14
Gent	15	16	9	9	11	10	13
Aalst	20	21	14	14	13	14	15
Brugge	18	20	11	12	12	14	11
Genk	25	24	18	16	16	14	16
Hasselt	20	20	14	14	13	12	11
Kortrijk	16	19	13	12	12	12	14
Leuven	15	14	10	9	10	8	13
Mechelen	19	18	13	13	12	14	14
Oostende	16	19	10	11	11	12	13
Roeselare	18	21	14	12	13	11	15
Sint-Niklaas	21	20	12	13	15	15	15
Turnhout	19	18	12	14	12	13	13
Totaal 13 steden	17	19	12	11	12	12	14

* dit item werd enkel bevraagd in 2017.

Bron: Survey Stadsmonitor.

Mantelzorg naar doelgroep, in 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

ZORGBEHOEVENDEN MET ZORGVERZEKERING MANTEL- EN THUISZORG

Definitie

Het aandeel 65-plussers dat een tegemoetkoming van de Vlaamse zorgverzekering krijgt voor mantel- en thuiszorg.

In de Vlaamse Gemeenschap kunnen mensen met zware zorgbehoeften een beroep doen op de zorgverzekering. Deze tegemoetkoming van 130 euro kunnen de zorgbehoevenden aanwenden voor niet-medische kosten. Er zijn 2 hoedanigheden die recht geven op de tegemoetkoming: enerzijds krijgen alle mensen die opgenomen zijn in een residentiële ouderenvoorziening een tegemoetkoming en anderzijds hebben ook zwaar zorgbehoevenden die in de thuisomgeving verzorgd worden recht op de uitkering. Om een zicht te krijgen op het aandeel zwaar zorgbehoevende 65-plussers dat in de thuisomgeving geholpen wordt nemen we in de Stadsmonitor enkel de rechthebbende ouderen die in thuisomgeving verblijven. Het aandeel wordt berekend per 1.000 inwoners van 65 jaar of ouder.

Voor meer informatie:

<https://www.zorg-en-gezondheid.be/lopende-dossiers-tenlastenemingen>.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan zorg en ondersteuning zoveel mogelijk aan op de behoefte. Hoe meer rechthebbenden op de zorgverzekering hoe beter de zorgbehoevenden ondersteund worden (intentie 1.1). De tegemoetkoming versterkt ook de zorgbehoevenden om de regie van hun verzorging in eigen handen te nemen en voorkomt sociale uitsluiting en armoede (intentie 2.6). De tegemoetkoming ondersteunt de mantelzorg en de thuiszorg. Dit zorgt ervoor dat de zorgverlening in de nabijheid van de zorgbehoevende plaatsvindt (intentie 3.7).

Men kan deze indicator samen lezen met andere indicatoren van zorg en opvang, zoals [Residentiële ouderenzorg](#), [Gezinszorg](#), [Mantelzorg](#), [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#) en [Subjectieve gezondheid](#).

In 2016 hebben in Genk meer dan 180 ouderen per 1.000 een tegemoetkoming van de zorgverzekering in het kader van mantel- en thuiszorg. Aalst en Hasselt volgen met 140 rechthebbenden per 1.000. De laagste aandelen treffen we aan in Roeselare met 60 rechthebbenden per 1.000 en de grootsteden Gent en Antwerpen met aandelen rond de 70. Het aandeel in de steden ligt sowieso lager dan in de rest van Vlaanderen. Ondanks de toename van het aandeel doorheen de tijd blijft de achterstand met de rest van Vlaanderen quasi gelijk. De toename is vrij algemeen. In 11 van de 13 steden is het aandeel rechthebbenden sedert 2008 toegenomen. De gemiddelde toename is 32%, maar in Leuven was er een toename met 69%. In Aalst is er een lichte achteruitgang en in Roeselare gaat het aandeel 12% achteruit.

Aandachtspunten

De cijfers schetsen een beeld van de rechthebbenden op de zorgverzekering mantel- en thuiszorg, maar dit is niet per definitie een afspiegeling van de feitelijke vraag naar zorg. Er zijn immers nog steeds inwoners die de weg naar de zorgverzekering nog niet kennen.

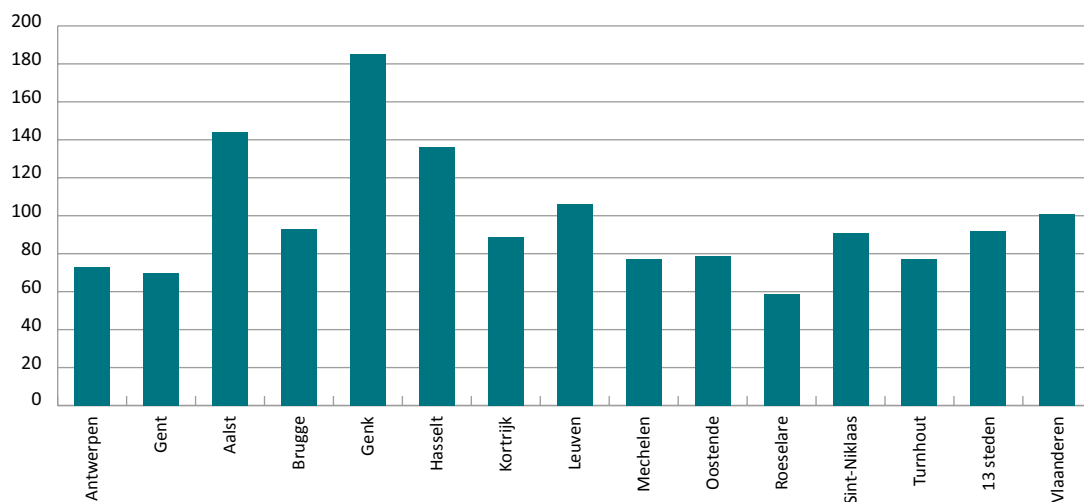
De toelage voor thuiswonende zorgbehoevenden kan ook een indicatie zijn dat het aanbod aan residentiële zorgvoorzieningen tekort schiet en dat de zorgbehoevenden daarom in de thuisomgeving geholpen dienen te worden, in plaats van in de aangewezen residentiële voorziening.

Aandeel rechthebbenden op de zorgverzekering voor mantel- en thuiszorg per 1.000 65-plussers, van 2008 tot 2016.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	52,9	56,2	56,7	58,6	59,7	63,5	64,3	68,5	73,0
Gent	62,1	64,7	66,7	66,2	65,1	67,7	68,5	69,0	69,8
Aalst	145,2	157,7	161,3	159,8	154,4	153,8	151,1	147,7	143,8
Brugge	67,0	72,1	75,8	77,0	79,7	83,4	86,6	88,1	93,1
Genk	136,4	142,7	158,9	167,3	172,0	174,8	173,8	176,5	185,0
Hasselt	110,5	113,1	119,1	123,5	129,0	130,7	133,6	131,3	135,8
Kortrijk	72,1	77,0	77,6	77,8	78,1	78,2	82,2	82,6	88,8
Leuven	62,7	71,2	76,7	78,0	81,3	95,7	99,5	100,1	105,8
Mechelen	56,5	58,2	62,2	63,0	66,3	68,3	67,7	72,3	76,7
Oostende	58,3	60,6	66,6	66,5	67,6	71,4	73,7	77,7	78,6
Roeselare	67,3	66,4	65,3	64,5	63,0	61,8	60,9	59,8	59,1
Sint-Niklaas	63,0	70,5	76,5	80,9	78,2	82,8	84,4	90,1	90,8
Turnhout	76,1	74,4	80,4	77,5	74,2	78,0	76,5	76,0	77,2
Totaal 13 steden	69,7	74,0	77,5	79,1	80,2	84,0	85,6	88,0	91,8
Vlaanderen	80,0	85,7	90,1	92,8	93,7	96,5	97,2	98,2	101,4

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

Aandeel rechthebbenden op de zorgverzekering voor mantel- en thuiszorg per 1.000 65-plussers, in 2016.

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid, bewerking Statistiek Vlaanderen.

WACHTTIJDEN IN CENTRA VOOR GEESTELIJKE GEZONDHEIDSZORG

Definitie

De wachttijd is de tijd tussen de aanmelding van een patiënt bij een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg (CGG) en het moment van het eerste intakegesprek. De wachttijd wordt weergegeven in dagen. De mediaan van de wachttijd is de middelste van alle wachttijden gedurende een kalenderjaar.

In een CGG komen mensen, meestal na doorverwijzing, met ernstige psychische problemen terecht. De hulp is medisch-psychiatrisch en/of psychotherapeutisch van aard. In het eerste geval stelt een arts-psychiater een diagnose en wordt meestal medicatie voorgeschreven. In het tweede geval bieden psychologen of andere gekwalificeerde medewerkers hulp via een reeks gesprekken. De hulpverlening in een CGG gebeurt enkel tijdens een consultatie. Er is dus geen opname of verblijf.

Voor meer informatie: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/cijfers-centra-voor-geestelijke-gezondheidszorg>

Toelichting

Een leefbare en duurzame stad biedt zorg op maat van de zorgbehoevende. Voor personen die nood hebben aan geestelijke gezondheidszorg is het van belang dat zij zo snel mogelijk en op de juiste manier geholpen worden, en dat de wachttijd voor geestelijke gezondheidszorg dus zo kort mogelijk is (intentie 1.1). Er zijn geen drempels die beletten dat personen die nood hebben aan deze zorg, ze ook krijgen (intentie 2.1).

Deze indicator kan samen bekeken worden met [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#), [Gezinszorg](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen](#) en [Psychische gezondheid](#).

Roeselare kent de laagste mediaan wachttijd, namelijk 14 dagen. Ook in Aalst, Hasselt, Mechelen, Roeselare en Sint-Niklaas is de wachttijd lager dan het gemiddelde

van 24 dagen in de Vlaamse Gemeenschap. In Kortrijk en Turnhout ligt de mediaan wachttijd met meer dan 30 dagen of meer dan 4 weken het hoogst. De overige steden bevinden zich hier tussen en kennen een wachttijd van 3 à 4 weken.

Algemeen genomen kunnen we stellen dat de mediaan wachttijd toeneemt over de jaren. Enkel in Mechelen en Kortrijk is er in vergelijking met 2007 een daling geregistreerd. In Mechelen is deze daling zeer groot van 65 naar 17 dagen. Gent en Brugge noteren tussen 2007 en 2016 de grootste stijging van de wachttijden voor inwoners, met een toename van 13 dagen.

Aandachtspunten

Er werden enkel gegevens opgenomen over de betrokken inwoners van de steden, niet over personen van buiten de steden die terecht komen in een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg gelegen in één van de steden.

Deze indicator brengt enkel de erkende CGG's in beeld. Er bestaan ook niet-erkende CGG's. Die zijn hier niet in rekening gebracht.

Deze indicator brengt de wachttijd tussen aanmelding en het eerste intakegesprek in beeld. Er is nog een tweede wachtperiode bij CGG's, namelijk die tussen het eerste intakegesprek en de feitelijke start van de behandeling. Op basis van overleg met experts is in het kader van de Stadsmonitor gesteld dat de wachttijd tot het eerste intakegesprek het meest relevant is. Het is belangrijk dat de wachttijd tot het eerste intakegesprek beperkt is omdat de cliënt dan snel gehoord wordt. Het is immers goed mogelijk dat dit intakegesprek al volstaat om het probleem scherp te stellen en de cliënt advies te geven of gericht door te verwijzen zodat geen verdere behandeling nodig is in het CGG.

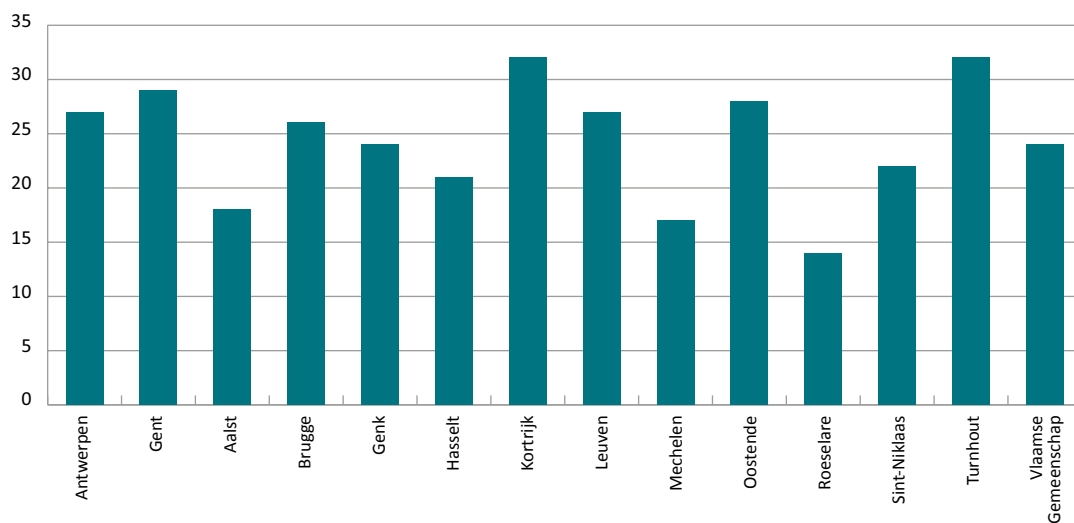

Mediaan wachttijd tussen aanmelding en eerste intakegesprek in CGG voor alle zorgperiodes met intake in registratiejaar, van 2007 tot 2016, in dagen.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Antwerpen	21	24	27	28	28	29	32	26	26	27
Gent	16	16	20	22	28	31	35	31	31	29
Aalst	18	16	17	19	21	21	14	14	16	18
Brugge	13	17	18	28	22	21	21	25	24	26
Genk	14	14	15	17	15	16	24	23	21	24
Hasselt	12	12	13	15	16	18	22	21	20	21
Kortrijk	35	38	47	63	32	18	20	18	30	31,5
Leuven	25	15	14	17	18	15	17	17	18	27
Mechelen	65	26	28	28	14	16	21	16	22	17
Oostende	18	14	22	22	22	28	27	23	24	28
Roeselare	11	9	10	9	11	10	9	11	10	14
Sint-Niklaas	14	14	13	15	20	21	18	18	20	22
Turnhout	27	19	25	27	29	30	21	33	42	32
Vlaamse Gemeenschap	18	17	18	20	20	21	21	22	23	24

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid.

Mediaan wachttijd tussen aanmelding en eerste intakegesprek in CGG voor alle zorgperiodes met intake in registratiejaar, in 2016, in dagen.

Bron: Agentschap Zorg en Gezondheid.

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat dagelijks minstens 30 minuten beweegt.

In de survey van de Stadsmonitor 2017 werd volgende vraag aan een representatief staal van inwoners uit elke Vlaamse centrumstad voorgelegd: 'Geef aan hoe vaak je 30 minuten wandelt, stapt of fietst'.

Respondenten konden antwoorden met 'nooit', minder dan 1 keer per maand', 'meerdere keren per maand', 'elke week', 'meerdere keren per week', 'dagelijks'.

Voor meer informatie: <https://www.zorg-en-gezondheid.be/gezondheidsdoelstelling-gezonder-leven>

Toelichting

Een goede gezondheid is een basisvoorwaarde om volwaardig te functioneren en te participeren aan de maatschappij. Lichaamsbeweging is hierbij cruciaal, zo blijkt o.a. uit de Vlaamse gezondheidsdoelstellingen. De gezondheidsdoelstellingen 2009-2015 mikten op dagelijks minstens 30 minuten lichaamsbeweging, de doelstelling 2017-2025 mikt op 10.000 stappen per dag. Daarbij dient ernaar gestreefd dat alle stedelingen zonder uitzondering zo veel als mogelijk dagelijks bewegen (intentie 2.1).

De indicator wordt het best samen gelezen met o.a. [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#), [Sportparticipatie](#) en [Tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen](#).

In 2017 besteedt circa 30% van de stedelingen dagelijks minstens 30 minuten aan lichaamsbeweging door te wandelen, te stappen of te fietsen. 40% doet het wekelijks en 12% komt daar nooit of bijna nooit toe. In Antwerpen en Oostende voldoet een derde van de bevolking aan de doelstelling om dagelijks 30 minuten te bewegen. In Genk, Roeselare, Kortrijk en Aalst bedraagt dit minder dan een kwart van de bevolking.

De resultaten over lichaamsbeweging lopen vrij parallel tussen mannen en vrouwen. Het dagelijks minstens 30 minuten bewegen verschilt amper met het opleidingsniveau voor de 13 steden samen. Het aandeel laaggeschoolden dat amper aan lichaamsbeweging toekomt, ligt dan weer heel wat hoger (17%) dan bij hogeschoolden (12%). Tussen de steden zijn er opmerkelijke verschillen. In een aantal steden ligt het aandeel dagelijks actieven bij de hogeschoolden lager dan bij de laag- of midden geschoolden. Van de jongste leeftijdsgroep (<25 jaar) is bijna de helft dagelijks actief, daarna is er een terugval met een lichte heropflakking tussen 55 en 65 jaar. Niet-Belgen (36%) bewegen meer dan de Belgen (29%). Beroepsactiviteit heeft amper een effect op het al dan niet bewegen.

Aandachtspunten

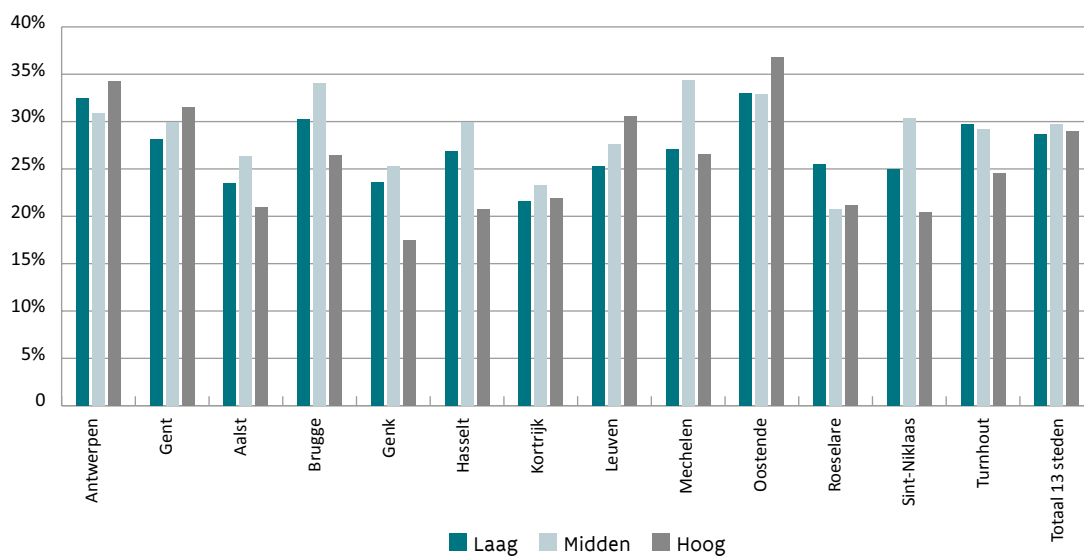
Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie leeswijzer survey.

Actief bewegen, in 2017, in %.

	Nooit/minder dan 1 keer per maand	Meerdere keren per maand	Minstens wekelijks	Dagelijks
Antwerpen	11	16	40	33
Gent	12	17	41	30
Aalst	18	19	39	24
Brugge	11	17	41	30
Genk	17	20	41	22
Hasselt	11	15	49	25
Kortrijk	15	21	42	22
Leuven	9	16	45	30
Mechelen	11	16	44	29
Oostende	10	15	41	34
Roeselare	17	24	37	23
Sint-Niklaas	16	19	40	25
Turnhout	12	17	42	28
Totaal 13 steden	12	17	41	29

Bron: survey Stadsmonitor.

Dagelijkse lichaamsbeweging, naar opleidingsniveau, in 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

Definitie

Percentage inwoners met minstens 1 huisartscontact per jaar (raadpleging/bezoek).

Voor meer informatie: <http://atlas.ima-aim.be/home>

Toelichting

Deze indicator geeft invulling aan intentie 3.7 rond het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving. Hierbij is het van belang dat de leefomgeving waarin stadsbewoners wonen, werken en leven van die aard is dat ze het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van de bewoners ten goede komt.

De indicator kan samen gelezen worden met andere gezondheidsindicatoren zoals [Tandartsbezoek](#), [Chronische aandoening](#), [Diabetes](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#) en [Actief bewegen](#).

Het aandeel van de bevolking met minstens één huisartscontact varieert in 2014 in de centrumsteden rond het Vlaamse gemiddelde van 82%.

Tussen 2008 en 2014 blijft deze indicator vrijwel constant.

In 2014 kenden Genk en Hasselt het hoogste aandeel inwoners met minstens één huisartscontact. In Antwerpen, Gent en Leuven lag dit aandeel het laagst.

Aandachtspunten

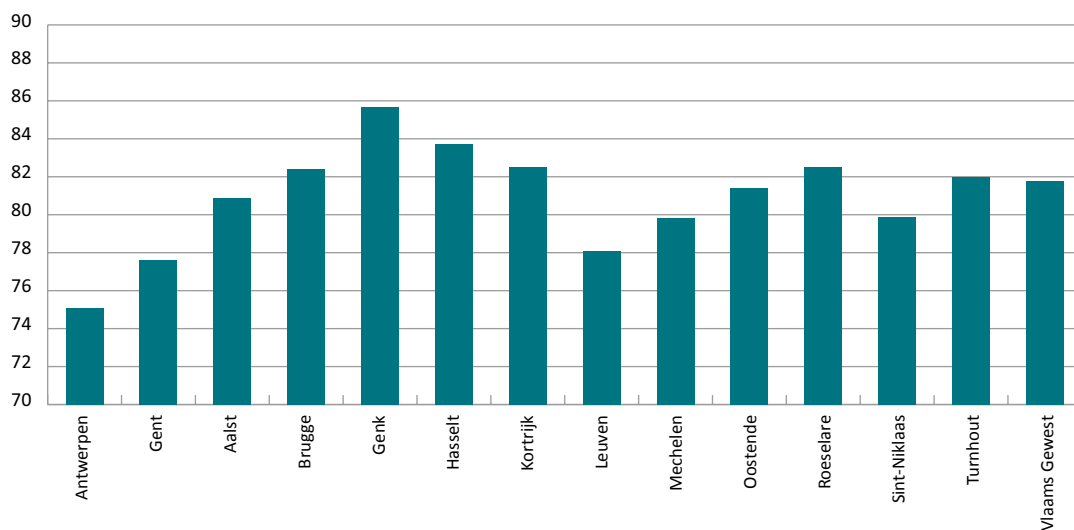
Cijfers zijn geldig voor de ganse bevolking aangezien 99% van de inwoners rechthebbende is (i.e. in orde met de verplichte ziekteverzekering).

Aandeel inwoners met minstens 1 huisartscontact per jaar, van 2008 tot 2014, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antwerpen	74,7	76,0	73,7	74,6	74,9	75,0	75,1
Gent	76,8	78,3	76,1	77,0	77,3	77,9	77,6
Aalst	80,9	81,9	79,7	80,5	81,0	81,5	80,9
Brugge	81,9	83,0	81,5	82,0	82,3	83,0	82,4
Genk	83,0	84,4	83,1	84,7	84,7	85,8	85,7
Hasselt	83,1	84,1	82,5	83,7	83,8	84,4	83,7
Kortrijk	81,3	82,8	81,4	81,7	82,4	83,0	82,5
Leuven	77,9	79,0	76,6	77,5	78,1	78,4	78,1
Mechelen	79,8	81,0	78,5	79,5	80,1	80,3	79,8
Oostende	80,2	81,0	79,4	80,6	80,7	81,8	81,4
Roeselare	81,9	82,9	81,4	82,2	81,9	83,3	82,5
Sint-Niklaas	79,1	80,6	78,7	78,8	79,7	80,2	79,9
Turnhout	82,6	83,8	81,6	82,1	82,4	82,0	82,0
Vlaams Gewest	81,3	82,6	80,6	81,5	81,8	82,3	81,8

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Aandeel inwoners met minstens 1 huisartscontact in 2014, in %.

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

TANDARTSBEZOEK

Definitie

Aandeel inwoners die minstens 2 contacten met de tandarts hebben in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren (jaar x, jaar x-1, jaar x-2).

Voor meer informatie: <http://atlas.ima-aim.be/home>

Toelichting

Deze indicator geeft invulling aan intentie 3.7 rond het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving. Hierbij is het van belang dat de leefomgeving waarin stadsbewoners wonen, werken en leven van die aard is dat ze het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van de bewoners ten goede komt.

De indicator kan samen gelezen worden met andere gezondheidsindicatoren zoals [Huisartsbezoek](#), [Chronische aandoening](#), [Diabetes](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#) en [Actief bewegen](#).

Het regelmatig tandartsbezoek varieert in 2015 in de centrumsteden rond het Vlaamse gemiddelde van 56%.

Tussen 2008 en 2015 neemt het aandeel personen dat regelmatig een tandarts bezoekt overal toe.

In 2015 kenden Hasselt en Brugge het hoogste aandeel inwoners dat regelmatig de tandarts bezoekt. In Antwerpen, Sint-Niklaas en Aalst lag dit aandeel het laagst.

Aandachtspunten

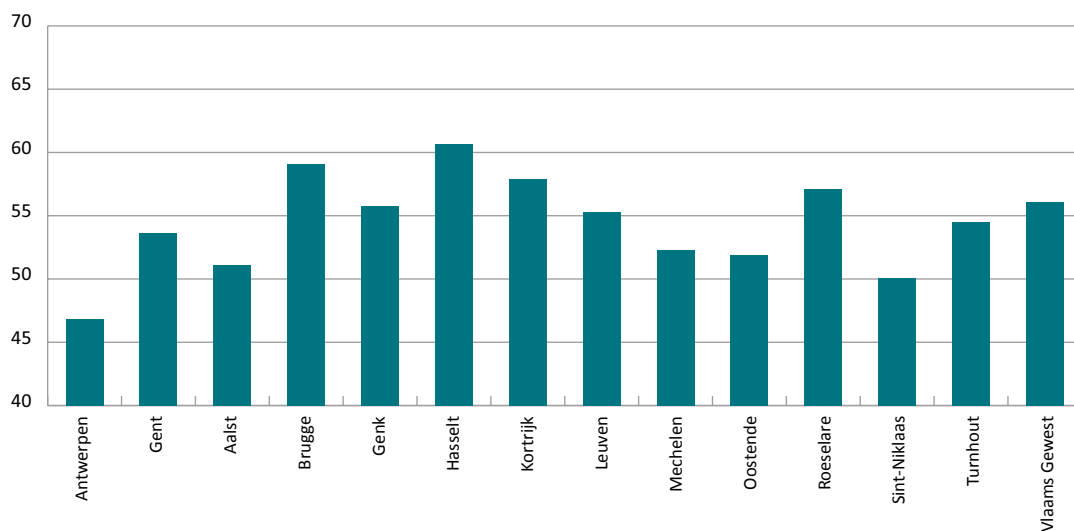
Cijfers zijn geldig voor de ganse bevolking aangezien 99% van de inwoners rechthebbende is (i.e. in orde met de verplichte ziekteverzekering).

Aandeel inwoners met minstens 2 contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren, van 2008 tot 2015, in %.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	43,1	43,4	44,0	44,1	44,4	43,7	44,9	46,8
Gent	49,6	49,9	50,5	50,8	51,0	50,4	51,4	53,6
Aalst	46,9	47,4	47,8	48,2	48,5	48,4	48,9	51,1
Brugge	53,3	54,0	55,1	55,7	56,1	56,0	56,6	59,1
Genk	50,0	50,6	51,7	52,2	52,8	52,9	53,6	55,8
Hasselt	56,1	56,6	57,0	57,0	57,2	57,3	57,9	60,7
Kortrijk	52,0	52,6	54,1	54,3	54,6	54,8	55,5	57,9
Leuven	50,4	51,0	51,1	51,6	52,0	51,3	52,8	55,3
Mechelen	45,7	46,5	47,6	48,2	48,6	48,7	49,6	52,3
Oostende	48,2	48,5	49,5	49,5	50,2	49,7	50,2	51,9
Roeselare	51,2	51,6	53,1	53,4	53,9	53,8	54,6	57,1
Sint-Niklaas	45,1	45,8	46,5	46,9	47,3	47,1	47,6	50,1
Turnhout	48,8	49,5	50,2	50,9	51,4	51,0	52,2	54,5
Vlaams Gewest	50,6	51,1	51,9	52,3	52,7	52,8	53,5	56,1

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Aandeel inwoners met minstens 2 contacten met de tandarts in 2 verschillende jaren binnen een periode van 3 kalenderjaren, in 2015, in %.

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Definitie

Aantal terugbetaalde standaard dagdosissen antibioticum per 1.000 inwoners per dag tussen 1 juli van het jaar X en 30 juni van het jaar X+1 (in de ambulante zorg).

Voor meer informatie: <http://atlas.ima-aim.be/home>

Toelichting

Deze indicator geeft invulling aan intentie 3.7 rond het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving. Hierbij is het van belang dat de leefomgeving waarin stadsbewoners wonen, werken en leven van die aard is dat ze het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van de bewoners ten goede komt.

De indicator kan samen gelezen worden met andere gezondheidsindicatoren zoals [Huisartsbezoek](#), [Tandartsbezoek](#), [Chronische aandoening](#), [Diabetes](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#) en [Actief bewegen](#).

De antibioticumconsumptie varieert in 2014 in de centrumsteden rond het Vlaamse gemiddelde van 29 standaard dagdosissen per 1.000 inwoners.

Tussen 2008 en 2014 vertoont de antibioticumconsumptie geen uitgesproken trend.

In 2014 was het gebruik van antibioticum het hoogst in Roeselare, Genk en Oostende. In Antwerpen, Leuven, Gent en Mechelen werd het minste antibioticum gebruikt.

Aandachtspunten

Er wordt gewerkt met juli-juni jaren in plaats van kalenderjaren. Uit ervaring weet men dat de antibioticumconsumptie stijgt tijdens een griepepidemie. Een griepepidemie kan in het late najaar of in het vroege voorjaar vallen. Het is dus mogelijk dat men in het ene kalenderjaar twee griepepidemieën kent met als gevolg een hogere antibioticumconsumptie, en in een ander kalenderjaar geen enkele griepepidemie met dus een lagere antibioticumconsumptie.

De DDD (Defined Daily Dose) is een internationale meeteenheid gehanteerd door de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) die toelaat het verbruik van diverse geneesmiddelen te vergelijken. In het Nederlands wordt dit vertaald als "Doorsnee Dag Dosis", "standaard dagdosis" of "gemiddelde dagdosis". Cijfers zijn geldig voor de ganse bevolking aangezien 99% van de inwoners rechthebbende is (i.e. in orde met de verplichte ziekteverzekering).

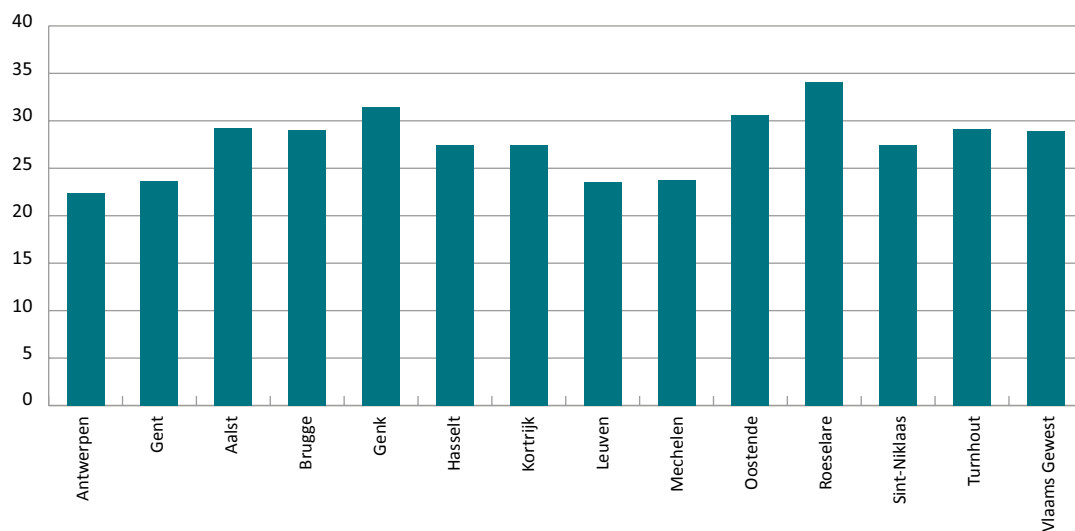

Aantal terugbetaalde standaard dagdosissen antibioticum per dag, van 2008 tot 2014, per 1.000 inwoners.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antwerpen	21,8	21,1	21,1	23,0	22,8	21,8	22,4
Gent	23,0	22,8	23,2	25,1	24,8	23,2	23,7
Aalst	26,8	26,1	26,2	29,3	29,9	28,1	29,2
Brugge	27,4	27,3	27,5	29,8	30,3	28,6	29,0
Genk	29,4	28,2	28,4	31,6	31,2	30,5	31,5
Hasselt	24,6	23,5	24,3	27,5	27,5	26,3	27,5
Kortrijk	24,8	24,2	24,9	27,9	27,6	26,1	27,4
Leuven	23,3	21,8	22,0	24,8	24,1	22,5	23,5
Mechelen	25,2	24,0	24,2	26,0	25,3	23,7	23,8
Oostende	28,4	27,6	28,1	30,2	30,1	28,6	30,6
Roeselare	30,8	30,4	30,2	34,5	35,2	32,9	34,1
Sint-Niklaas	27,1	25,6	26,0	28,7	28,0	26,4	27,5
Turnhout	30,3	28,1	27,7	31,1	31,4	29,4	29,1
Vlaams Gewest	27,1	25,9	26,2	29,5	29,6	27,6	28,9

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Aantal terugbetaalde standaard dagdosissen antibioticum per dag in 2014, per 1.000 inwoners.

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Definitie

Het percentage inwoners met minstens één statuut chronische aandoening.

Voor meer informatie: <http://atlas.ima-aim.be/home>

Toelichting

Deze indicator geeft invulling aan intentie 3.7 rond het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving. Hierbij is het van belang dat de leefomgeving waarin stadsbewoners wonen, werken en leven van die aard is dat ze het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van de bewoners ten goede komt.

De indicator kan samen gelezen worden met andere gezondheidsindicatoren zoals [Tandartsbezoek](#), [Antibioticumconsumptie](#), [Diabetes](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#) en [Actief bewegen](#).

De percentage personen met een chronische aandoening varieert in 2016 in de centrumsteden rond het Vlaamse gemiddelde van 10,4%.

Tussen 2013 en 2016 is het aandeel personen met een chronische aandoening overal toegenomen.

Het hoogste percentage personen met een chronische aandoening is er in Oostende. De kleinste aandelen chronische aandoeningen zijn er in Antwerpen en Mechelen.

Aandachtspunten

De cijfers zijn geldig voor de ganse bevolking aangezien 99% van de inwoners rechthebbende is (i.e. in orde met de verplichte ziekteverzekering).

Het ziekenfonds kent automatisch het 'statuut chronische aandoening' toe:

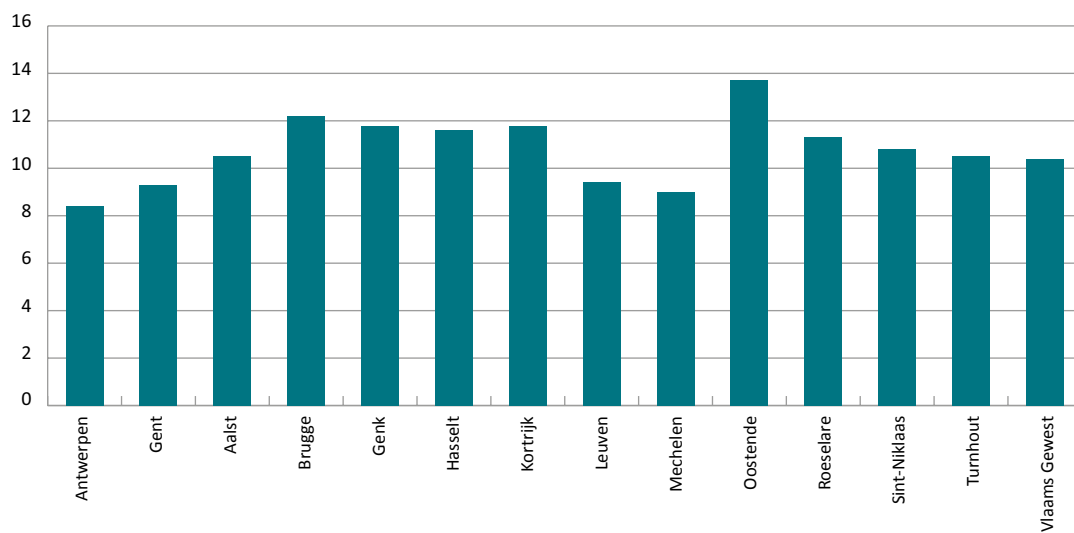
- indien men uitgaven voor geneeskundige verzorging heeft van minstens 300 euro per kwartaal, gedurende 8 opeenvolgende kwartalen, waarbij de 8 kwartalen 2 kalenderjaren vormen;
- indien men het forfait voor chronisch zieken geniet.

Aandeel inwoners met een chronische aandoening, in 2013, 2014 en 2016, in %.

	2013	2014	2016
Antwerpen	7,4	7,8	8,4
Gent	7,9	8,3	9,3
Aalst	9,2	9,7	10,5
Brugge	9,9	10,7	12,2
Genk	9,8	10,6	11,8
Hasselt	9,3	10,3	11,6
Kortrijk	10,0	10,6	11,8
Leuven	7,7	8,3	9,4
Mechelen	7,6	8,1	9,0
Oostende	11,4	12,3	13,7
Roeselare	9,2	10,1	11,3
Sint-Niklaas	8,7	9,4	10,8
Turnhout	8,8	9,6	10,5
Vlaams Gewest	8,4	9,1	10,4

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Aandeel inwoners met een chronische aandoening in 2016, in %

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Definitie

Aandeel inwoners dat antidiabetes medicatie krijgt of met een naar diabetes verwijzende nomenclatuur (diabetesconventie, diabetespas, zorgtraject diabetes) per 1.000 rechthebbenden.

Voor meer informatie: <http://atlas.ima-aim.be/home>

Toelichting

Deze indicator geeft invulling aan intentie 3.7 rond het realiseren van een gezonde en veilige leefomgeving. Hierbij is het van belang dat de leefomgeving waarin stadsbewoners wonen, werken en leven van die aard is dat ze het welzijn, de gezondheid en de veiligheid van de bewoners ten goede komt.

De indicator kan samen gelezen worden met andere gezondheidsindicatoren zoals [Tandartsbezoek](#), [Antibioticumconsumptie](#), [Chronische aandoening](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#) en [Actief bewegen](#).

De prevalentie van diabetes varieert in 2015 in de centrumsteden rond het Vlaamse gemiddelde van 56 per 1.000 inwoners.

Tussen 2008 en 2015 is de prevalentie van diabetes overal toegenomen. Dit kan evenwel gedeeltelijk verklaard worden door de betere opvolging en behandeling van diabetespatiënten.

In 2015 komen de hoogste prevalenties van diabetes voor in Oostende en Genk met ongeveer 70 gevallen per 1000 inwoners. Met ongeveer 50 gevallen per 1000 inwoners kennen Leuven en Hasselt de laagste prevalentie.

Aandachtspunten

Naar schatting 10-12% van de diabetespatiënten neemt geen medicatie.

De stijging van het aantal rechthebbenden met antidiabetica doorheen de jaren is mogelijk groter dan de werkelijke toename van diabetesprevalentie. De evolutie zou gedeeltelijk verklaarbaar zijn door een toegenomen medicalisering (betere behandeling van diabetespatiënten). Onderliggende verschillen in leeftjidsverdeling kunnen gedeeltelijk geografische verschillen verklaren gezien diabetes vooral voorkomt in de oudere leeftjidscategorieën.

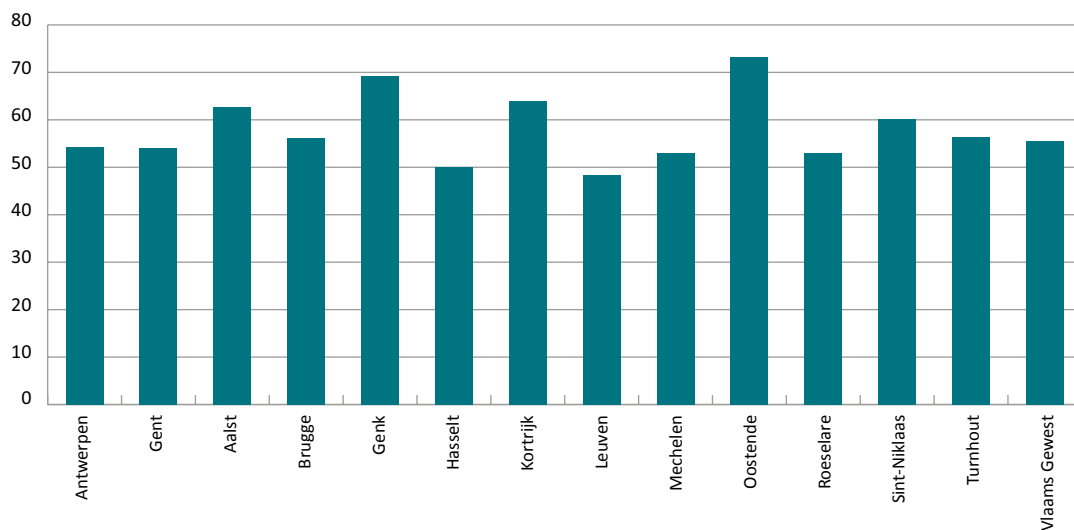
De cijfers zijn geldig voor de ganse bevolking aangezien 99% van de inwoners rechthebbende is (i.e. in orde met de verplichte ziekteverzekering).

Voorkomen van diabetes, van 2008 tot 2015, per 1000 inwoners.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Antwerpen	47	49	50	51	52	53	54	54
Gent	48	49	50	52	53	54	54	54
Aalst	54	57	58	59	60	61	62	63
Brugge	48	50	52	53	54	55	56	56
Genk	56	59	61	63	65	67	67	69
Hasselt	42	43	44	46	47	48	49	50
Kortrijk	55	57	59	60	62	64	64	64
Leuven	44	45	46	48	48	47	48	48
Mechelen	46	48	49	50	52	52	53	53
Oostende	60	63	65	68	70	71	72	73
Roeselare	47	48	50	49	50	51	52	53
Sint-Niklaas	48	49	52	54	56	59	59	60
Turnhout	48	49	51	53	54	55	55	56
Vlaams Gewest	47	48	50	51	53	54	55	56

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

Voorkomen van diabetes in 2015, per 1000 rechthebbenden

Bron: InterMutualistisch Agentschap.

VOLDOENDE HUISARTSEN

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat vindt dat er voldoende huisartsen zijn in de eigen buurt.

In de survey van de Stadsmonitor werd de volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: Er zijn voldoende huisartsen in mijn buurt.

Respondenten konden antwoorden met 'helemaal oneens', 'eerder oneens', 'niet eens', 'niet oneens', 'eerder eens', 'helemaal eens' en 'weet niet / niet van toepassing'. Respondenten die antwoordden met 'eerder eens' en 'helemaal eens' werden in de teller opgenomen. Bij de berekeningen werd er met 'weet niet / niet van toepassing' geen rekening gehouden.

Toelichting

De tevredenheid over het aanbod aan huisartsen in de buurt geeft invulling aan intentie 1.1 rond het afstemmen van vraag en aanbod in de stad. Hierbij biedt de stad een kwaliteitsvol en gediversifieerd aanbod aan voorzieningen over verschillende domeinen heen (o.a. de gezondheids- en welzijnszorg) dat afgestemd is op de behoeften en de wensen van alle stadsbewoners en -gebruikers. Daarnaast past deze indicator ook binnen intentie 5.7 rond het verhogen van de binnenstedelijke differentiatie waarbij basisvoorzieningen dicht bij de burger gegarandeerd worden.

De indicator kan samen gelezen worden met [Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen](#), [Subjectieve gezondheid](#) en [Psychische gezondheid](#).

In 2017 is gemiddeld zo'n 80% van de respondenten in de centrumsteden van oordeel dat er voldoende huisartsen zijn in de buurt. Roeselare, Hasselt en Genk scoren het hoogst, terwijl Turnhout, Antwerpen en Sint-Niklaas de laagste percentages optekenen.

Het aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende huisartsen zijn in de buurt daalt overal doorheen de tijd. Het gemiddelde voor de 13 steden nam af met zo'n 10 procentpunten sinds de eerste meting in 2008. In Aalst en Sint-Niklaas bedroeg de afname meer dan 15 procentpunten. Roeselare, Hasselt, Gent en Genk wisten de afname van de tevredenheid nog het meest te beperken. In steden zoals Leuven en Roeselare zijn er slechts kleine verschillen in tevredenheid over de aanwezigheid van huisartsen tussen de verschillende stadsdelen, in Gent en Turnhout loopt dit op tot 40 procentpunten en meer. Vooral in de residentiële deelgemeenten ligt de tevredenheid merkkelijk hoger.

Hoger opgeleiden zijn gemiddeld meer tevreden over het huisartsenaanbod, maar de verschillen blijven klein. Belgen zijn ook meer tevreden dan niet-Belgen, het verschil bedraagt 6 procentpunten. Ook alleenwonenden (met of zonder kinderen) zijn gemiddeld minder tevreden over het huisartsenaanbod dan andere inwoners, het verschil loopt op tot 5 procentpunten.

Aandachtspunten

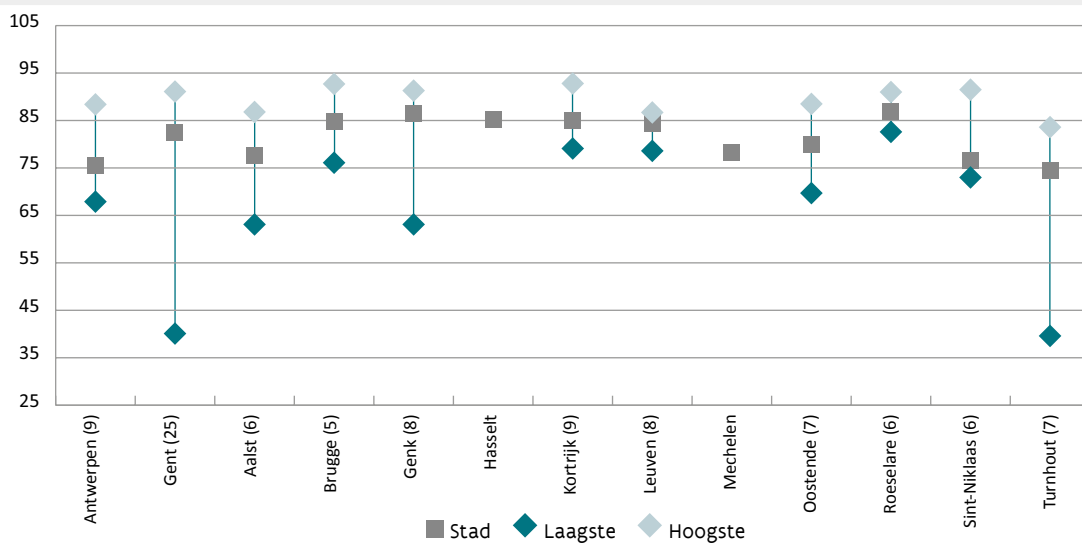
Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie leeswijzer survey. De stadsdeelresultaten zijn terug te vinden op de respectievelijke websites van de betrokken steden.

Aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende huisartsen zijn in de eigen buurt, in 2008, 2011, 2014 en 2017, in %.

	2008	2011	2014	2017
Antwerpen	89	84	77	76
Gent	89	86	82	82
Aalst	94	85	82	78
Brugge	94	87	86	85
Genk	92	88	87	85
Hasselt	92	87	86	86
Kortrijk	94	86	85	85
Leuven	93	88	85	84
Mechelen	91	84	79	78
Oostende	92	87	82	80
Roeselare	91	85	87	87
Sint-Niklaas	92	82	76	77
Turnhout	87	80	74	74
Totaal 13 steden	91	85	81	80

Bron: survey Stadsmonitor.

Aandeel inwoners dat vindt dat er voldoende huisartsen zijn in de eigen buurt in 2017, naar stadsdeel, in %.

*De cijfers geven de range aan tussen het stadsdeel met het hoogste aandeel stedelingen die vinden dat er voldoende huisartsen zijn in de eigen buurt en het stadsdeel met het laagste aandeel. Voor Hasselt en Mechelen werden geen stadsdelen bevroegd. Het cijfer na de stadsnaam geeft het aantal stadsdelen dat per stad werd bevroegd.

Bron: survey Stadsmonitor.

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat zich over het algemeen gezond voelt.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende vraag aan een representatief staal van inwoners uit elke Vlaamse centrumstad voorgelegd: 'Hoe is je gezondheid over het algemeen?':

Respondenten konden antwoorden met 'heel erg slecht', 'slecht', 'redelijk', 'goed', 'heel erg goed'. Respondenten die antwoordden met 'goed' en 'heel erg goed', werden in de teller opgenomen.

Toelichting

Een goede gezondheid is een basisvoorwaarde om volwaardig te functioneren en te participeren aan de maatschappij. Ze is ook van belang voor het psychisch welbevinden van inwoners. Hiernaast is een goede gezondheid ook een resultante van een leefbare omgeving (intentie 3.7). Het streefdoel hierbij is dat alle stedelingen zonder uitzondering zich in een zo goed mogelijke gezondheid bevinden, waar ze ook in de stad wonen (intentie 2.1 en 5.7).

De indicator wordt het best samen gelezen met o.a. [Psychische gezondheid](#), [Antibioticumconsumptie](#), [Huisartsbezoek](#), [Tandartsbezoek](#), [Chronische aandoening](#), [Diabetes](#), [Actief bewegen](#) en [Tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen](#).

In 2017 geeft 7 op de 10 stedelingen aan zich in een goede gezondheid te bevinden. Een kwart voelt zich redelijk goed, terwijl 5% zich eerder slecht tot zeer slecht voelt. Het verschil tussen de steden is eerder beperkt. In Leuven en Gent geeft bijna 3 op de 4 stadsbewoners aan zich gezond tot zeer gezond te voelen, in Genk en Oostende nog 2 op de 3. In Gent en Genk lopen de verschillen tussen de stadsdelen op tot boven de 15 procentpunten. Op Antwerpen na – waar het verschil tussen het district met het hoogste cijfer en het laagste cijfer 4 procentpunten bedraagt – schommelt het verschil tussen de stadsdelen in de andere steden rond 10 procentpunten.

Mannen (73%) voelen zich iets gezonder dan vrouwen (70%). Het verschil tussen hooggeschoolden (81%) en laaggeschoolden (58%) is heel wat groter. Naar verwachting neemt het zich gezond voelen af met de leeftijd. Niet-Belgen (79%) geven aan zich gezonder te voelen dan Belgen (70%), eigenaars (73%) meer dan huurders (66%).

Ten opzichte van 2011 en 2014 is de subjectieve gezondheid iets afgenomen. De grootste terugval ten opzichte van 2014 is er in Mechelen en Sint-Niklaas.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie leeswijzer survey.

De stadsdeelresultaten zijn terug te vinden op de websites van de respectievelijke steden.

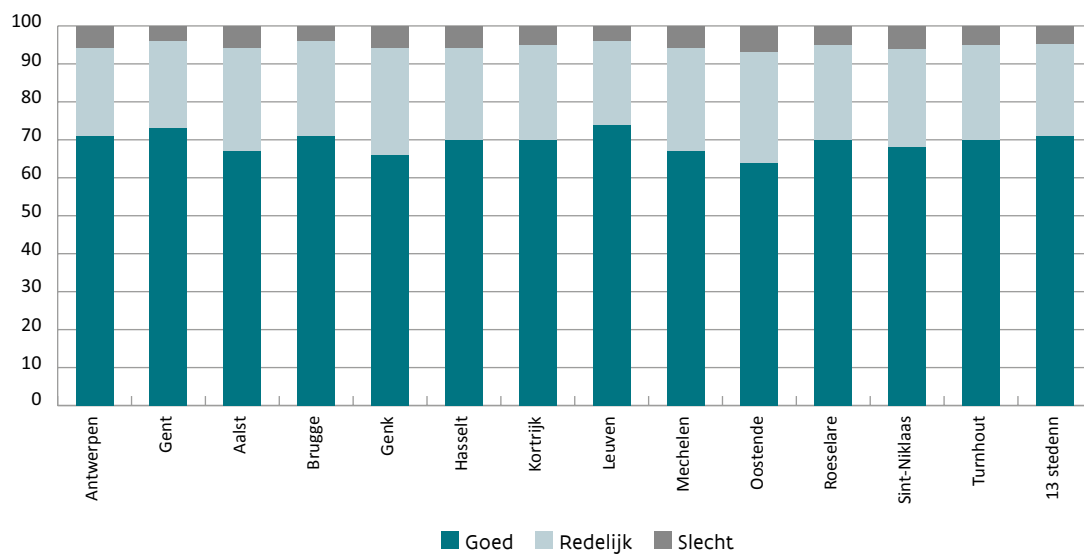

Aandeel inwoners met een goede gezondheid, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	72	74	71
Gent	74	76	73
Aalst	71	72	67
Brugge	75	75	71
Genk	71	71	66
Hasselt	76	75	70
Kortrijk	76	72	70
Leuven	76	78	74
Mechelen	73	75	67
Oostende	68	68	64
Roeselare	72	75	70
Sint-Niklaas	71	75	68
Turnhout	74	74	71
Totaal 13 steden	73	74	70

Bron: survey Stadsmonitor.

Subjectieve gezondheid, in 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners met weinig tot geen psychische problemen.

In de survey van de Stadsmonitor 2017 werden volgende vragen over de voorbije week aan een representatief staal van inwoners uit elke Vlaamse centrumstad voorgelegd: 'Was je gelukkig?', 'Heb je van het leven genoten?', 'Heb je slecht geslapen?', 'Had je het gevoel dat je niet op gang kon komen?', 'Voelde je je droevig?', 'Voelde je je eenzaam?', 'Voelde je dat alles wat je deed met moeite ging?', 'Voelde je je gedeprimeerd?'

Respondenten konden antwoorden met 'zelden of nooit', 'soms', 'vaak' of 'altijd of bijna altijd'. De 8 items vormen een ingekorte versie van de CES-D-schaal (Center of Epidemiological Studies Depression Scale) die depressieve klachten in beeld brengt. Na hercodering van de eerste 2 positieve items, werd een gemiddelde score per respondent berekend. Enkel respondenten die minstens op 5 items hebben geantwoord, werden in de resultaten opgenomen. Op basis van de gemiddelde scores werd een driedeling gemaakt met een onderscheid tussen personen met weinig of geen psychische problemen, lichte tot beperkte psychische problemen en matig tot zware psychische problemen.

Voor meer informatie over de schaal: <http://cesd-r.com/>

Toelichting

Een goede psychische gezondheid is een basisvoorwaarde om volwaardig te functioneren en te participeren in de maatschappij. Ze is ook van belang voor het psychisch welbevinden van inwoners. Hiernaast is een goede psychische gezondheid ook een resultante van een leefbare omgeving (intentie 3.7). Het streefdoel hierbij is dat alle stedelingen zonder uitzondering zich in een zo goed mogelijke gezondheid bevinden, waar ze ook in de stad wonen (intentie 2.1 en 5.7).

De indicator wordt het best samen gelezen met o.a. [Subjectieve gezondheid](#), [Actief bewegen](#) en [Tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen](#).

In 2017 voelt 3 op de 4 stedelingen zich gelukkig en

bijna evenveel hebben de week, voorafgaand aan de bevraging, van het leven genoten. Een kwart van de stedelingen klaagt er wel over slecht geslapen te hebben en een vijfde vindt van zichzelf moeilijk op gang te kunnen komen. Iets minder dan 10% voelt zich droevig, eenzaam of regelmatig tot dikwijls depressief. De CES-D8-schaal, op basis van de 8 items, geeft aan dat 40% van de stedelingen weinig tot geen psychische problemen rapporteert, 45% meldt lichte tot beperkte problemen, 15% wordt geconfronteerd met matige tot zware psychische problemen. De verschillen tussen de steden zijn relatief beperkt. Er is een verschil van 4 procentpunten tussen de hoogste (17%) en de laagst scorende stad (13%). In Genk, Gent en Leuven bedragen de binnenstedelijke verschillen meer dan 10 procentpunten.

Vrouwen (17%) worden vaker met psychische problemen geconfronteerd dan mannen (12%). Het aandeel personen met matige tot zware psychische problemen ligt bij laaggeschoolden (20%) dubbel zo hoog als bij hooggeschoolden (10%). Tussen 18 en 24 jaar en boven 75 jaar geeft men meer klachten aan dan op andere leeftijden. Van de alleenstaanden, zowel met als zonder kinderen, geeft circa een kwart aan psychische problemen te hebben. Wie werkt (10%) kampt vaker met psychische problemen dan wie niet werkt (19%).

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie leeswijzer survey. De stadsdeelresultaten zijn terug te vinden op de respectievelijke websites van de betrokken steden.

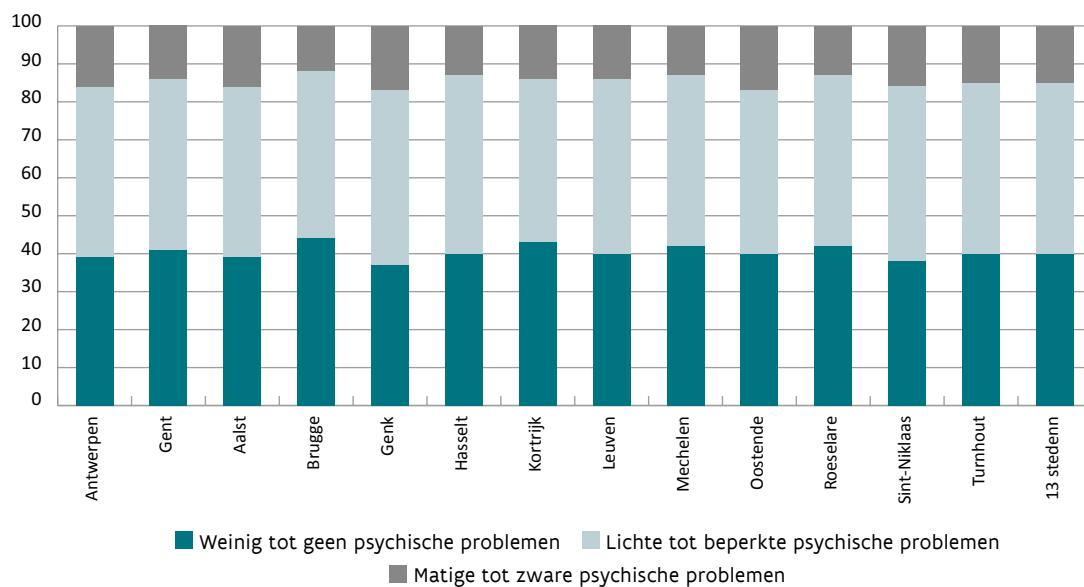
Bij de verdeling van de gemiddelde scores (1 minimum, 4 maximum) in 3 categorieën werd volgende indeling gebruikt: 1 tot 1,5 'weinig tot geen psychische problemen'; meer dan 1,5 tot 2,25 'lichte tot beperkte psychische problemen' en meer dan 2,25 tot 4 'matige tot zware psychische problemen'.

Psychische gezondheid de voorbije week, in 2017, in %.

	Gelukkig	Leven genoten	Slecht geslapen	Niet op gang komen	Droevig	Eenzaam	Alles kost moeite	Depressief
Antwerpen	75	71	25	20	10	9	15	9
Gent	75	71	25	18	9	8	11	8
Aalst	73	69	29	19	10	8	13	9
Brugge	80	76	25	17	7	7	12	6
Genk	75	74	27	20	11	9	15	10
Hasselt	78	75	24	19	7	6	13	6
Kortrijk	79	75	27	18	8	7	12	7
Leuven	75	69	26	17	9	8	12	7
Mechelen	76	71	27	15	8	9	13	7
Oostende	73	72	29	20	11	10	16	10
Roeselare	78	73	27	17	8	8	12	7
Sint-Niklaas	77	71	27	19	9	8	14	7
Turnhout	76	73	26	18	10	8	13	7
Totaal 13 steden	76	72	26	19	9	8	13	8

Bron: survey Stadsmonitor

Psychische problemen, CES-D8-schaal, in 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat gezondheidsuitgaven niet op tijd kan betalen.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: 'Is het gedurende het afgelopen jaar voorgekomen dat jij of een ander persoon van het gezin één of meer gezondheidsuitgaven niet (op tijd) kon betalen om financiële redenen?'

De respondenten konden antwoorden met 'neen, dat is de voorbije 12 maanden niet voorgekomen' en 'ja, het is al eens voorgekomen dat de rekening niet (op tijd) kon betaald worden'.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad zijn zorg en opvang voor iedereen financieel haalbaar. Bij het wegwerken van drempels, ook financiële drempels en het bestrijden van armoede en uitsluiting is de financiële toegankelijkheid een belangrijk aspect (intenties 2.1 en 2.6).

Deze indicator leest men best samen met indicatoren die armoede en betalingsmoeilijkheden in beeld brengen, zoals [Huishoudens met betalingsmoeilijkheden](#), [Fiscale inkomens beneden de kritische grens](#),

[Betaalbaarheid van het wonen: woonquote](#), [Betaalbaarheid van het wonen: betalingmoeilijkheden](#) en [Personen met overmatige schuldenlast](#).

Gemiddeld 7% van de inwoners van de 13 steden geeft aan het voorbije jaar problemen te hebben gehad om gezondheidsuitgaven tijdig te betalen.

In Antwerpen geeft 10% van de inwoners aan gezondheidsuitgaven niet tijdig betaald te hebben, in Brugge is dat 4%. De andere steden liggen daar tussenin. In de tijd zien we een gevarieerd beeld. Voor de 13 steden samen lijkt het aandeel vrij stabiel. Toch zijn er 6 steden waar het aandeel doorheen de tijd stijgt, en 5 waar het aandeel daalt.

Naar geslacht is er geen verschil, maar inwoners van de steden met een lager opleidingsniveau, jongere en vooral midden leeftijdsgroepen (35-54 jaar), alleenwonenden met kinderen, inwoners zonder betaald werk, huurders en niet-Belgen geven meer dan de andere groepen in de steden aan het afgelopen jaar een gezondheidsrekening niet (tijdig) betaald te hebben.

Aandachtspunten

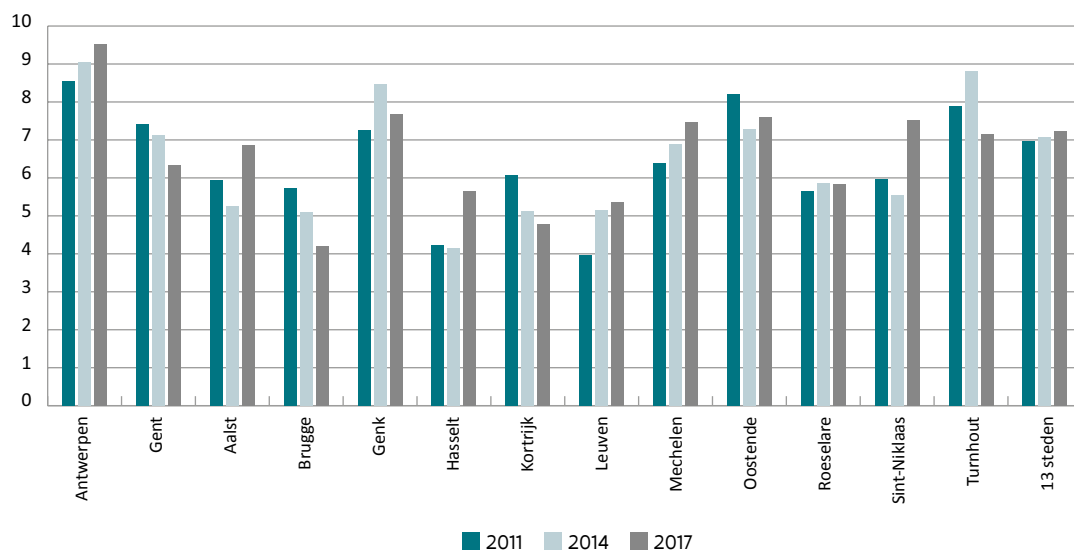
Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

Betaalbaarheid van gezondheidszorg, aandeel dat niet tijdig kon betalen, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	9	9	10
Gent	7	7	6
Aalst	6	5	7
Brugge	6	5	4
Genk	7	8	8
Hasselt	4	4	6
Kortrijk	6	5	5
Leuven	4	5	5
Mechelen	6	7	7
Oostende	8	7	8
Roeselare	6	6	6
Sint-Niklaas	6	6	8
Turnhout	8	9	7
Totaal 13 steden	7	7	7

Bron: survey Stadsmonitor

Betaalbaarheid van gezondheidszorg, aandeel dat niet tijdig kon betalen, in 2011, 2014 en 2017, in %.

Bron: survey Stadsmonitor.

TEVREDENHEID OVER GEZONDHEIDSVORZIENINGEN

Definitie

Aandeel (%) van de inwoners dat tevreden is met het aanbod aan gezondheidsvoorzieningen in de stad.

In de survey van de Stadsmonitor werd volgende stelling voorgelegd aan een representatief staal van de inwoners uit elke Vlaamse centrumstad: 'In welke mate ben je tevreden over gezondheidsvoorzieningen in je stad (huisarts, apotheker, ziekenhuis, ziekenfonds)?'.

De respondenten konden antwoorden met 'zeer ontevreden', 'eerder ontevreden', 'noch tevreden, noch ontevreden', 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden'.

Respondenten die antwoordden met 'eerder tevreden' en 'zeer tevreden' worden in de teller opgenomen.

Toelichting

In een leefbare en duurzame stad sluit het aanbod aan gezondheidsvoorzieningen zoveel mogelijk aan op de vraag (intentie 1.1). Alle mensen met gezondheidsklachten of met vragen over hun gezondheid moeten een beroep kunnen doen op voorzieningen op maat, die zoveel mogelijk aansluiten bij de vertrouwde leefomgeving. Deze voorzieningen moeten betaalbaar en bereikbaar zijn en ook voldoende aangepast om met de diversiteit aan doelgroepen in de stad om te gaan. Wanneer de inwoners tevreden zijn over de gezondheidsvoorzieningen in de stad, wordt dat als een belangrijke kwaliteit van de woonomgeving gezien.

Deze indicator leest men best samen met [Betaalbaarheid gezondheidszorg](#), [Tevredenheid over ouderenvoorzieningen](#) en [Voldoende zorgvoorzieningen voor ouderen in de buurt](#), [Subjectieve gezondheid](#), [Psychische gezondheid](#), [Antibioticumconsumptie](#), [Huisartsbezoek](#), [Tandartsbezoek](#), [Chronische aandoening](#) en [Diabetes](#).

Meer dan 90% van de inwoners van de 13 centrumsteden is tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in

de stad. 3% is het daar helemaal niet mee eens en nog eens 7% antwoordt neutraal. Het aandeel tevreden inwoners is het hoogst in Roeselare en Genk. Het laagste aandeel inwoners dat tevreden is over de gezondheidsvoorzieningen treffen we aan in Antwerpen, Aalst en Turnhout die ondanks de lagere cijfers nog altijd hoge tevredenheidscijfers kennen. In de steden zijn de inwoners meer tevreden dan gemiddeld in Vlaanderen.

De groep van inwoners die aangeeft ontevreden te zijn is het grootst in Turnhout met 4% en het kleinst in Genk.

In vergelijking met vorige metingen neemt de tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen af, maar blijft boven de 90%. In Antwerpen, Gent, Aalst en Oostende neemt het aantal tevreden inwoners sinds de meting van 2011 af met 4 procentpunt. In Mechelen blijft het aandeel over de 3 meetpunten constant op 92% en in Sint-Niklaas is de daling tussen 2011 en 2014 sindsdien weer helemaal omgedraaid, het is de enige stad met een groter aandeel tevreden in 2017 in vergelijking met 2011.

Vrouwen, hoger opgeleiden, Belgische inwoners en diegenen die eigenaar zijn, zijn het meest tevreden over de gezondheidsvoorzieningen in de stad.

Aandachtspunten

Voor meer uitleg over de survey Stadsmonitor en de interpretatie van de resultaten: zie de leeswijzer survey.

De vraagstelling tussen Stadsmonitor en Gemeentemonitor verschilt licht. In de Stadsmonitor werd gevraagd naar gezondheidsvoorzieningen in de stad (huisarts, apotheker, ziekenhuis, ziekenfonds). In de Gemeentemonitor werd gevraagd naar de gezondheidsvoorzieningen (huisarts, tandarts, ...) in de gemeente.

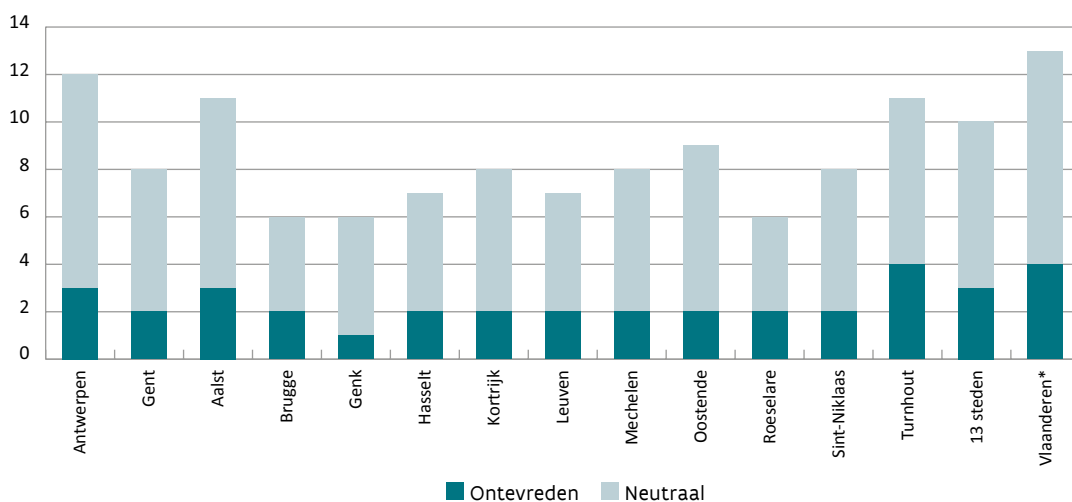
Tevredenheid over gezondheidsvoorzieningen in de stad, in 2011, 2014 en 2017, in %.

	2011	2014	2017
Antwerpen	91	88	88
Gent	95	93	91
Aalst	93	91	89
Brugge	94	94	93
Genk	94	91	94
Hasselt	95	91	93
Kortrijk	93	92	92
Leuven	95	95	93
Mechelen	92	92	92
Oostende	94	94	90
Roeselare	95	93	95
Sint-Niklaas	91	88	92
Turnhout	92	90	89
13 steden	93	91	91
Vlaanderen*	/	/	87

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor voor 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling verschilt licht. Zie aandachtspunten.

Bron: survey Gemeente- en Stadsmonitor.

Tevredenheid over de gezondheidsvoorzieningen in de stad, de ontevreden en neutrale respondenten, in 2017, in %.

* Het cijfer voor Vlaanderen is berekend op basis van een samengevoegd bestand van de survey Gemeente- en Stadsmonitor voor 308 gemeenten van het Vlaamse Gewest. De vraagstelling verschilt licht. Zie aandachtspunten.

Bron: survey Gemeente- en Stadsmonitor.